



DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 8 marca 2012 r.

Poz. 2360

UCHWAŁA Nr XXIV/188/2012

RADY MIASTA PIONKI

z dnia 23 lutego 2012 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Pionki na lata 2009 – 2013.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 czerwca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006r. Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875, z 2007r. Nr 192, poz. 1394, z 2009r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804) po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Pionki na lata 2009 – 2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Miasta Pionki:
Bohdan Tosza

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXIV/188/2012
Rady Miasta Pionki
z dnia 23 lutego 2012r.



GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA PIONKI NA LATA 2009 –2013

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
- 1.1. Postanowienia ogólne
- 1.1.1. Opis użytych skrótów
- 1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 1.3.1. Ustawa z dnia 08.03.1990r. o samorządzie gminnym
- 1.3.2. Ustawa z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
2. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami
- 2.1. Uregulowania formalno-prawne
- 2.1.1. Ustawa z dnia 08.03.1990r. o samorządzie gminy
- 2.1.2. Ustawa z dnia 23.07.2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- 2.1.3. Krajowe uwarunkowania ustawowe i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury
3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- 3.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa, w tym:
- 3.1.1. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego
- 3.1.2. Plan zagospodarowania województwa mazowieckiego
- 3.2. Tezy krajowego programu ochrony zabytków
- 3.3. Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków
4. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy miejskiej Pionki
- 4.1. Obiekty zabytkowe nieruchome, wpisane do rejestru zabytków
- 4.2. Obiekty z terenu miasta znajdujące się w ewidencji zabytków
- 4.3. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, rezerваты
- 4.4. Zabytki archeologiczne
- 4.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego
- 5.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych i wskazania z nimi związane
- 5.1.1. Zabytki nieruchome wpisane do ewidencji
- 5.1.2. Zabytki nieruchome nie wpisane do ewidencji
- 5.2. Obszary największego zagrożenia dla zabytków nieruchomych
- 5.3. Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Pionki na lata 2007 – 2013
- 5.4. Uwarunkowania wewnętrzne wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta Pionki
- 5.5. Uwarunkowania wewnętrzne wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Pionki
- 5.6. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- 5.7. Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
- 5.7.1. Uwarunkowania dotyczące stref ochrony
- 5.7.2. Uwarunkowania dotyczące rezerwatu
- 5.7.3. Uwarunkowania dotyczące użytków ekologicznych
- 5.7.4. Uwarunkowania dotyczące pomników przyrody
- 5.7.5. Uwarunkowania dotyczące ścieżek turystycznych i szlaków dydaktycznych

6. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami
 7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
 - 7.1. Opracowania programów rewaloryzacji i rewitalizacji wynikających ze stanu zachowania zabytków
 - 7.2. Ewidencja obiektów zabytkowych gminy miejskiej Pionki
 - 7.3. Wykaz obiektów przewidzianych do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków
 - 7.4. Określenie zasobów zabytków i obszarów, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych
 - 7.5. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartymi w pkt 5
 8. Podział na obszary, projekty zadania
 9. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
 10. Monitoring działań gminnego programu opieki nad zabytkami
 11. Niektóre źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami
 - 11.1. „Narodowa Strategia Rozwoju kultury
 - 11.1.1. „Rozwój Inicjatyw lokalnych”
 - 11.1.2. „Dziedzictwo kulturowe”
 - 11.2. „Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”
 - 11.3. „Krajowy Fundusz Mieszkaniowy”
 - 11.4. „Fundusze Generalnego Konserwatora”
 - 11.5. „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego”
 - 11.6. „Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego”
 - 11.7 „Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa”
- Tabela 1
Tabele 2 (dla realizacji celu 1- 11)

1. Wstęp

1.1. Postanowienia ogólne

1.1.1. Opis użytych skrótów

W niniejszym programie mowa jest o:

- a) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami),

mieście – rozumie się przez to miasto Pionki

gminnym programie – rozumie się przez to Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Pionki na lata 2009 – 2013

Konserwatorze – rozumie się przez to Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Warszawie

Planie zagospodarowania – rozumie się przez to Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego z 2002r.

Planie Rozwoju – rozumie się przez to Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Pionki na lata 2007-2013

Strategii – rozumie się przez to Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 z 2006r.

Strategii Miasta – rozumie się przez to Strategię Rozwoju Miasta Pionki

- i) Narodowym Programie – rozumie się przez to Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego”
- j) Studium – rozumie się przez to „Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego dla miasta Pionki

1.2 Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Celem opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami jest poprawa stanu zachowania miejskiego środowiska kulturowego oraz uświadamianie potrzeb i zasad ochrony tegoż środowiska wśród społeczeństwa miasta. Środkiem realizacji tych założeń jest ustalenie w programie uwarunkowań, dotyczących zasad finansowania i organizacji działań ochronnych w stosunku do środowiska kulturowego oraz działań edukacyjnych i wychowawczych wobec społeczności miejskiej, czyli:

- a) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta,

- b) wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- c) podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych,
- d) inicjowanie i wspieranie działań edukacyjnych, informacyjnych, turystycznych i innych, mających na celu propagowanie znajomości zabytków i opieki nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zapowiadane jest tworzenie warunków prawnych do odpowiedzialnego kreowania i realizowania ochrony dziedzictwa kulturowego przez samorządy terytorialne, jak również podjęcie inicjatywy legislacyjnej dla uwzględnienia interesów ochrony zabytków w całym ustawodawstwie (w tym stworzenia warunków prawnych do nowego systemu finansowania ochrony i opieki nad zabytkami).

1.3.1. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m.in. ładu przestrzennego, kultury (w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

1.3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

Ustawa, w zakresie ochrony zabytków, nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) prawo utworzenia (po uprzednim zasięgnięciu opinii Konserwatora) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji (art. 16 ust. 1)
- b) obowiązek uwzględniania w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków nieruchomych i ich otoczenia oraz ustaleń programu opieki nad zabytkami. Studium i plany miejscowe wymagają odpowiednio zaopiniowania lub uzgodnienia przez Konserwatora (art. 18, art. 19 i art. 20)
- c) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4)
- d) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i zawiadamianie o tym fakcie właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2)
- e) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i zawiadamianie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i ust. 2)
- f) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich budowlanych przy zabytku, do którego posiada tytuł prawny (art. 71 ust. 2)
- g) prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, w trybie określonym przepisami odrębnymi, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81)
- h) sporządzanie przez Burmistrza Miasta gminnego programu opieki nad zabytkami na okres czterech lat. Program powinien być przyjęty przez Radę Miasta i ogłoszony w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym (art. 87 ust. 1, 2, 3, 4). Co dwa lata Burmistrz Miasta sporządza i przedstawia Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji tego programu (art. 87 ust. 5).

2. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami

2.1. Uregulowania formalno-prawne

2.1.1. Powołana wyżej ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990r. (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy cyt.: „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury (w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”

2.1.2. Podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz.1568 z 2003r.), która precyzuje pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania etc.

Zgodnie z zapisami tej ustawy:

Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych, umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży,

zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska (art.4).

Opieka nad zabytkami w rozumieniu ustawy sprawowana jest przez właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;

korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury (art. 5).

Zgodnie z art. 6 w/w ustawy zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, jej części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Za zabytek nieruchomy uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,

miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji (art. 3 pkt 2).

Za zabytek ruchomy uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne i przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji (art. 3 pkt 3).

Za zabytki archeologiczne uznaje się pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, reliktury działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej (art. 3 pkt 4).

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 ustawy określa formy ochrony zabytków poprzez:

- a) wpis do rejestru zabytków
- b) utworzenie parku kulturowego
- c) uznanie za pomnik historii zabytku lub parku kulturowego
- d) ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

2.1.3. Krajowe uwarunkowania ustawowe i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury.

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w szeregu obowiązujących ustaw, w tym w:

- a. ustawie z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568)
- b. ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami)

ustawie z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 99 z 2001r. poz. 1079, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623 z późniejszymi zmianami)

ustawie z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 46 z 2000r. poz. 543 z późniejszymi zmianami)

ustawie z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami)

ustawie z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2000r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 z późniejszymi zmianami)

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w:

1. ustawie z dnia 21 listopada 1996r. o muzeach (Dz.U. z 1997r. Nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami)
2. ustawie z dnia 27 czerwca 1997r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539 z późniejszymi zmianami)

Zasady ochrony materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. z 2002r. Nr 171, poz. 1396 i Nr 241, poz. 2074).

3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

3.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa, w tym:

3.1.1 Strategia rozwoju województwa mazowieckiego.

Jedną z najważniejszych sfer działań województw samorządowych, jest programowanie rozwoju. Realizacja tych działań odbywa się poprzez opracowanie strategii rozwoju województwa i programów wojewódzkich. Na podstawie strategii prowadzona jest polityka rozwoju województwa. Określać ma ona uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województw. Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje sejmiki województw do uchwalenia strategii rozwoju województw.

„Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego i przyjętym przez Sejmik Województwa Mazowieckiego dnia 19 grudnia 2005r.

Kwestie ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury „Strategia” traktuje bardzo ogólnikowo.

Problemy związane z zabytkami i dziedzictwem kulturowym dotyczą przede wszystkim:

- a) złego stanu zabytków
- b) małych nakładów na rewitalizację i renowację zasobów środowiska kulturowego
- c) słabo rozwiniętych produktów turystycznych związanych z wykorzystaniem zasobów środowiska kulturowego
- d) problemów rozwojowych w obrębie staromiejskich układów

Problematyka ochrony zabytków pojawia się jako konsekwencja innych działań wynikających z założeń i kierunków strategii. Przez postulat zrównoważonego rozwoju, w obszarze szeroko pojętego dziedzictwa narodowego, rozumie się m.in.:

- a) działanie na rzecz polepszenia warunków życia społeczności lokalnych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, kultury, kultury fizycznej i polityki społecznej
- b) budowanie tożsamości i marki regionu.

Taka deklaracja pozwala osiągnąć niezbędny kompromis między sferą gospodarczą i społeczną. Kompromis ten jest zgodny z założeniami modelu społecznej gospodarki rynkowej oraz zasadami ochrony i zachowania istniejących zasobów i dziedzictwa.

Konsekwencją sformułowanej misji jest określenie pięciu celów strategicznych:

Cel 1 – wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania

Cel 2 – wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego

Cel 3 – zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu

Cel 4 – zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami

Cel 5 – wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu

Kierunki realizacji poszczególnych celów strategicznych zawierają w sobie elementy ochrony i opieki nad zasobami w następujących działaniach:

Cel 1 - rozwój małych miast, rewitalizacja

Cel 2 - zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów środowiska naturalnego

- rewitalizacja obszarów zurbanizowanych

Cel 3 - budowanie społeczeństwa uczącego się

- budowanie społeczeństwa informacyjnego

- wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacji i europejskiej współpracy w edukacji

- podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych

Cel 4 - wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych

3.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.

Zarówno poprzednia z 1994r. jak i obecnie obowiązująca ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. (Dz.U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami) zobowiązuje sejmiki województwa do opracowania planu zagospodarowania przestrzennego.

Plan zagospodarowania województwa mazowieckiego został uchwalony 7 czerwca 2004r. Uchwała 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dz.U. Woj. Maz. Nr 217, poz. 5811 z dnia 28 sierpnia 2004).

Plan zagospodarowania jest planem o charakterze regionalnym, stanowiącym pomost między planowaniem krajowym, a planowaniem miejscowym.

Celem podstawowym opracowania planu zagospodarowania jest:

- a) określenie uwarunkowań rozwoju i ich wpływu na kierunki zagospodarowania przestrzennego (uwarunkowania społeczno-gospodarcze)

określenie uwarunkowań wynikających z obowiązującego prawa, stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego i potrzeb jego ochrony oraz stanu zagospodarowania przestrzeni, rzutujących na kierunki zagospodarowania przestrzennego,

określenie kierunków i zadań polityki przestrzennej w kontekście strategicznych celów rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju tak w sferze ekologicznej, jak i społeczno-gospodarczej,

określenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego, obejmujących strukturę funkcjonalno-przestrzenną, system osadniczy wraz z infrastrukturą komunikacyjną i energetyczną, obszary funkcjonalne i problemowe oraz projektowany system ochrony środowiska,

określenie w nim zadań o znaczeniu ponad lokalnym, ujętych w programach rządowych i wojewódzkich

Podstawowym zadaniem planu jest określenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego, które pozwalają na realizację „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego”. Kierunki i zasady wynikające z planu zagospodarowania muszą uwzględniać:

- a) wymogi ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz walorów krajobrazowych

zasady rozwoju zrównoważonego ekologicznie

właściwego wykorzystania preferencji o możliwości przestrzeni (w tym stan zagospodarowania i rezerw terenowych)

potrzeby świadomego kształtowania pożądanej struktury funkcjonalno-przestrzennej (w tym przekształceń sieci osadniczej)

- b) konieczności wyposażenia przestrzeni we właściwą infrastrukturę techniczną i społeczną zapewniającą rozwój i równocześnie ochronę środowiska naturalnego (zadania ponadlokalne)
- f) potrzeby harmonizacji wszelkich działań wpływających lub mogących mieć wpływ na przekształcenia przestrzeni (w tym eliminacja konfliktów i zagrożeń)

Z uwagi na tematykę niniejszego opracowania, istotne dla niego przede wszystkim są dwa punkty: dotyczący środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego.

W części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego, w pkt 1B 1.1 charakteryzowano środowisko przyrodnicze województwa. Różnorodność środowisk województwa i ich bogactwo oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe mają wpływ na rozwój wielu funkcji gospodarczych uwarunkowanych środowiskowo (np. turystyka i rekreacja, lecznictwo uzdrowiskowe). Stanowią one również o konieczności zachowania poszczególnych elementów środowiska lub obszarów o unikatowych wartościach przyrodniczych.

Plan zakłada utrzymanie istniejących form ochrony przyrody. Obszar Pionek leży w obrębie obszaru chronionego krajobrazu (Otulina Puszczy Kozienickiej) oraz Rezerwatu Leśnego Pionki, posiada użytki ekologiczne jak ekosystem łąkowo – bagienno – wodny doliny Zagożdżonki i Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Dolina rzeki Zagożdżonki, oraz Stawu Górnego zostały przewidziane do ujęcia w proponowanym systemie obszarów chronionych jako obszar chronionego krajobrazu.

Plan zagospodarowania dosyć ogólnikowo potraktował zagadnienia dotyczące dziedzictwa kulturowego. W części dotyczącej tego tematu, w pkt III 2.4. oraz 2.5 określono istniejące zagrożenia dla zabytków i zabytkowego krajobrazu. Zagrożeniem dla zabytkowego krajobrazu jest

- a) niekontrolowany przyrost rozproszonych inwestycji
- b) zanik funkcji rolniczych, co pociągnęło za sobą zanik krajobrazu związanego z rolnictwem
- c) degradacja przestrzeni historycznych poprzez wprowadzanie nowej zabudowy
- d) zmiany historycznie ukształtowanych założeń wiejskich poprzez wprowadzanie zabudowy katalogowej
- e) niszczenie krajobrazu poprzez lokalizowanie wież telekomunikacyjnych, wiatraków energetycznych, wielkogabarytowych reklam, samotnych stacji paliw i przydrożnej gastronomii
- f) wprowadzanie niskonakładowych inwestycji polegających na ocieplaniu budynków (i związana z tym likwidacja detalu, często zmiana bryły budynku)
- g) zły stan techniczny obiektów zabytkowych
- h) brak funduszy do inwestowania w remonty i renowacje obiektów (przy czym w mniejszym stopniu dotyczy to obiektów sakralnych i użyteczności publicznej czy mieszkalnych, w większym zabudowy gospodarczej).
- i) wysokie ceny usług budowlanych
- j) niewłaściwe wykorzystywanie obiektów – nadbudowy, rozbudowy zniekształcające wygląd)
- k) pozorna modernizacja zabytków polegająca na skuwaniu detali, wymianie stolarek i ogrodzeń, wycinaniu drzew, asfaltowaniu bruku
- l) brak uzasadnienia ekonomicznego do remontu

Zagrożeniem dla obiektów zabytkowych jest:

- a) zły stan techniczny obiektów zabytkowych
- b) brak funduszy do inwestowania w remonty i renowacje obiektów (przy czym w mniejszym stopniu dotyczy to obiektów sakralnych i bardziej prestiżowych, w większym zabudowy gospodarczej i mieszkaniowej).
- c) wysokie ceny usług budowlanych
- d) niewłaściwe wykorzystywanie obiektów – nadbudowy, rozbudowy zniekształcające wygląd)

- e) pozorna modernizacja zabytków polegająca na skuwaniu detali, zagospodarowaniu poddaszy, zakłóceniu geometrii dachu, montażu anten satelitarnych
- f) wymianie stolarek i ogrodzeń, wycinaniu drzew, asfaltowaniu bruku, likwidacja brukowych podwórz
- g) brak uzasadnienia ekonomicznego do remontu

Zagrożeniem dla zespołów zabytkowej zieleni jest:

- a) zły stan historycznych cmentarzy różnych wyznań – dewastowanie i kradzież elementów sepulkralnych
- b) brak regularnej pielęgnacji i uzupełniania zieleni komponowanej
- c) nieprofesjonalnie prowadzone nasadzenia
- d) pozostawienie części zieleni własnemu losowi

Zagrożeniem dla krajobrazu zabytkowego miasta jest:

- a) zniszczenie miasta powojennym budownictwem blokowym
- b) degradacja osiedli mieszkaniowych typu blokowego bezplanowe zaśmiecanie śródmieścia obiektami tymczasowymi
- c) kreowanie obszarów podmiejskich o bezplanowej urbanistyce, co w konsekwencji prowadzi do przekształcenia historycznie wykształconego układu hierarchicznego miasta
- d) wprowadzanie wielkowymiarowych nośników reklamowych często zasłaniających krajobraz

Wśród kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego wymieniona jest rewitalizacja miast, miasteczek i wsi. Za podstawowy obowiązek państwa i samorządów zostało uznane cyt. „...stworzenie warunków ochrony, inicjowanie badań i upowszechnianie wiedzy o zasobach i wartościach dziedzictwa kulturowego, ewidencjonowanie dóbr kultury oraz obejmowanie ich ochroną prawną”.

W planie wojewódzkim zostały przedstawione obszary i działania tworzące zasady i kierunki dla programu rewitalizacji przestrzeni historycznej w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym.

Zasady związane z ochroną zabytków wpisanych do rejestru zabytków jednoznacznie określa ustawa o ochronie zabytków. W stosunku do obiektów zabytkowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, plan zagospodarowania ustala zalecenia w zakresie ochrony tych obiektów. Są to:

- a) zabudowa historyczna powinna być utrzymana i użytkowana w dobrym stanie technicznym, w odpowiednim standardzie cywilizacyjnym bez naruszania wartości estetycznych i kulturowych.
- b) obiekty znajdujące się w ewidencji sporządzonej przez zarząd gminy powinny:
 - być wykazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, posiadać zapisane warunki i zakres ochrony (gabarytów, formy, detalu, kolorystyki i bezpośredniego otoczenia)
 - posiadać dokumentację inwentaryzacyjną przechowywaną w gminie
 - do czasu sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany, do postępowania administracyjnego dotyczącego tych obiektów i ich bezpośredniego otoczenia wprowadza się udział Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sporządzaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu
- c) dla historycznej zabudowy i układów zaleca się, w trybie indywidualnym, oceny wartości estetycznych i kulturowych, ograniczenie swobody drastycznych zmian formy i kompozycji.

Dla ochrony i rewitalizacji przestrzeni historycznej województwa plan zagospodarowania zaleca:

- a) ograniczenie możliwości podziału działek siedliskowych

ochronę układów ruralistycznych

odtworzenie zabudowy w formach tradycyjnych

zakaz wycinki alejowych obsadzeń drogowych

wprowadzanie ochrony dróg z nawierzchnią brukową

egzekwowanie ochrony stanowisk archeologicznych

ustanowienie ochrony krajobrazu rolniczego

wprowadzenie zakazu lokalizacji wolnostojących reklam na tle krajobrazów historycznych

Pozostałe działy związane z kierunkami zagospodarowania przestrzennego województwa w sposób pośredni mają (lub będą miały) wpływ na dziedzictwo kulturowe.

W części dotyczącej sfery społecznej znaczenie ma m.in. turystyka. Budowanie ścieżek rowerowych, tworzenie szlaków turystycznych, inwestycje z zakresu renowacji zabytków przyczynić się mają do podniesienia atrakcyjności regionu. W tym celu należałoby wykorzystać szczególne walory i zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Otuliny Puszczy Kozienickiej.

W zakresie komunikacji drogowej zaplanowano modernizację drogi wojewódzkiej nr 737 Radom - Pionki - Kozienice

W zakresie kolejnictwa nie są przewidziane modernizacje linii kolejowej.

Istotnym zagadnieniem mogącym mieć wpływ na stan dziedzictwa kulturowego jest kwestia powodzi. Plan zagospodarowania jako główne zadania ochrony przed powodzią wskazuje konieczność budowy systemu przeciwpowodziowego.

Tereny województwa są szczególnie dobre dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. Obiekty te nie mają przepisów dotyczących lokalizacji i budowy, w związku z czym koniecznym staje się określenie warunków ich lokalizacji. Zwłaszcza, że dotyczą one również terenu miasta. Zgodnie z zapisem planu przede wszystkim z potencjalnej lokalizacji należy wykluczyć:

a) wszelkie przyrodnicze obszary chronione wraz z otulinami

korytarze ekologiczne

panoramy i osie widokowe

przedpola ekspozycji historycznych układów

wnętrza krajobrazowe

b) tereny wypoczynkowe

3.2. Tezy krajowego programu ochrony zabytków.

Opracowanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Program określić ma cele, kierunki oraz zadania organów i jednostek administracji publicznej, jak również warunki i sposób finansowania planowanych działań wraz z harmonogramem ich realizacji.

Tezy dotyczące zakresu opracowania programu ochrony zabytków:

1) uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami, stan zabytków ruchomych i nieruchomych, pomniki historii, i obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa

stan zabytków archeologicznych, stan zabytków techniki, stan służb konserwatorskich, stan opieki nad zabytkami, stan uregulowań prawnych

2) działania o charakterze systemowym: powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, polityką przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa

3) wypracowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego i wprowadzenie jej do polityk sektorowych

system finansowania: stworzenie sprawnego systemu finansowania, ochrony i opieki konserwatorskiej

dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania: dokumentowanie, monitorowanie, ujednolicanie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych

kształcenie i edukacja, kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników

współpraca międzynarodowa: współpraca z instytucjami i organizacjami, współpraca z obszarem Europy Środkowej

3.3. Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków.

Cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków zostały sformułowane w Narodowym Programie Kultury "Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2013"

Podstawą do jego opracowania było uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury. Dziedzictwo zostało określone jako potencjał poszczególnych regionów, który sprzyjać ma wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Celem strategicznym Narodowego Programu jest: intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Celami częściowymi programu i sposobami ich realizowania są:

- 1) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków poprzez zmiany instytucjonalne, prawne i funkcjonalne w sferze dokumentacji i ochrony zabytków oraz procesu oferowania zabytków na rynku

kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne,

edukacyjne, rekreacyjne i inne społeczne poprzez formułowanie projektów rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne

- 2) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości w wyniku tworzenia zintegrowanych narodowych produktów turystycznych poprzez programowanie i wdrażanie kompleksowych programów dotyczących markowych produktów turystyki kulturowej w Polsce w latach 2004-2013

- 3) promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego

rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony

dziedzictwa kulturowego poprzez podnoszenie wykształcenia kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, podnoszenie zainteresowań społeczeństwa problematyką ochrony zabytków, powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami nad wpływem zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno-ekonomiczny

- 4) tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej poprzez promowanie zachowania dziedzictwa kulturowego wsi

zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę poprzez wdrożenie programu „Absynt Patrymonium” – sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych

Spodziewane rezultaty działań, opartych na realizacji celów częściowych, dla opieki nad zabytkami miasta Pionki to:

- 1) podniesienie świadomości społeczeństwa do wagi ochrony dziedzictwa kulturowego

dostęp do informacji o zabytkach

wzbogacenie obszarów aktywizacji społecznej

wykorzystanie wypracowanych zasad postępowania i metod działania dla stworzenia markowego produktu turystycznego w Pionkach

- 2) zasilenie sfery ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez pozyskanie dodatkowych środków

- 3) wieloletnie gwarancje Ministra Kultury dla kredytów inwestycyjnych w sferze dziedzictwa kulturowego zaciąganych przez instytucje publiczne

- 4) określenie zasad zagospodarowania i adaptacji zabytków oraz nadawania im nowych funkcji w celu zwiększenia atrakcyjności komercyjnej zabytków

- 5) ustanowienie skutecznych zasad interwencyjnych robót zabezpieczających, podejmowanych w przypadku zagrożenia zabytkowej substancji oraz skutecznej egzekucji zwrotu poniesionych kosztów

- 6) realizacja zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w sferze adaptacji zabytków do nowych funkcji

4. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy miasta Pionki:

Na terenach nad rzeką Zagożdzonką istniały w przeszłości dwie wioski Zagożdzon i Pionki.

Początki wsi Pionki i wsi Zagożdzon (XIV - XVIII wiek)

Początek osady wiąże się z dwoma młynami i ich właścicielami: Pianki (Pijanka, Piąki, Pijaka, Pionka) i Zagożdzon (Zagwozdzon, Zagwózdzon, Zagozdzon). Owe młyny usytuowane były na rzece Zagożdzonec (wcześniejsze nazwy Czarna, Kocielnica, Mironica). Pierwszy położony był przy Stawie Górnym, drugi na ulicy Zwoleńskiej, koło nieistniejącego Stawu Dolnego. Pierwsza wzmianka o młynach Pianka i Zagożdzon pochodzi z roku 1391.

Kalendarium wg www.pionki.pl

1467 rok - na podstawie legendarnych wzmianek, zamieszczonych w pracy ks. J. Wiśniewskiego pt. „Dekanat kozienicki” dowiadujemy się: Że w dniu narodzin przyszłego króla Zygmunta I Starego (1 stycznia 1467) w pobliżu osad młyńskich (Zagożdzon i Pionka) polował król Kazimierz Jagiellończyk, zaś na pamiątkę jego bytności w pobliżu młyna Zagożdzon ustawiono 2 kamienie, które stoją tam po dzień dzisiejszy.

1554 rok - dokument pt. "Popisywanie dochodów starostwa radomskiego", z którego dowiadujemy się, że w młynie Pionka znajdowała się tzw. piła (tartak napędzany wodą) oraz o istnieniu stawu i młyna w Zagożdzonie.

1564 rok - lustracja dóbr królewskich. Ze sprawozdania sporządzonego po lustracji dowiadujemy się, że na rzece Koczyelnycza istnieje młyn nazwany Pyianka.

1606 rok - 8 maja - Maciej Zagożdzon i jego żona Katarzyna otrzymali przywilej od króla Zygmunta III Wazy.

1615 rok - pierwsza lustracja ekonomii kozienickiej. Dowiadujemy się z niej, że w młynach Pianka i Zagożdzon znajdowały się piły czyli tartaki, które przyczyniały się do znacznego przetrzebień lasów.

1629 rok - kolejna lustracja. Określiła ona dokładniej charakter i wymiar pańszczyzny, jaką musieli odrabiać Zagożdzonowie i Piankowie na rzecz folwarku w Jedlnej.

1655-1660 (Potop szwedzki) - dobra królewskie w Puszczy uległy znacznym zniszczeniom. Spowodowane to było najazdem wojsk szwedzkich, siedmiogrodzkich i kozackich.

1660 rok - kolejna lustracja, która wykazała, iż młyny Pianka i Zagożdzon nie ucierpiały podczas potopu szwedzkiego.

1706 rok - ks. Gacki podaje iż w tym roku Zagożdzonowie i Pionkowie utracili swoje prawa do dzierżawy młynów, które wystawiono na licytację.

1718 rok - inwentarz ekonomii, z którego dowiadujemy się że młyn Pionka był "spustoszały", a na jego miejscu wybudowano tartak, który prowadził Wojtek Świętek, kołodziej. Oprócz młyna zniszczeniu uległ także staw Pionka, na którym należało poprawić groblę.

1721 rok - kolejny inwentarz, z którego dowiadujemy się, że "Młyn Nr3 Zagożdzon nazwany niedawno reperowany". W tym samym roku zaprzestano pracy nowo wybudowany młyn (na miejscu młyna Pionka).

1729 rok - lustracja z tego roku wykazała, że zarówno młyn jak i tartak Zagożdzon były niedawno remontowane i znajdowały się w bardzo dobrym stanie. Natomiast staw Pionka był zanieczyszczony.

1739 rok - lustracja podała, że pogorszył się stan młyna i tartaku Zagożdzon. W lustracji tej znajduje się również zapis, iż obok młyna stały trzy chałupy młynarskie oraz karczma. Pogorszył się również stan młyna Pijaka, obok którego stała tylko jedna chałupa dla młynarza.

1744 rok - tartak Pionka (ciągle nieczynny) został gruntownie odbudowany.

1745 rok - lustracja przekazała informacje na temat odbudowanego od podstaw młyna Zagożdzon. Młyn ten obsługiwali młodzi Zagożdzonowie.

1775 rok - po raz pierwszy osadę młyńską Zagożdzon określono mianem wioski.

1778 rok - w Zagożdzonie znajdowała się karczma, browarek oraz nowy młyn. W Pionkach w miejscu młyna istniał nadal tartak znajdujący się w dobrym stanie. Obok znajdowała się chałupa zawodnika, tzn. chłopca obsługującego tartak. Mieszkał tam Woytek Pionka. W Zagożdzonie mieszkali (wraz z rodzinami): Antek Warchoł (młynarz) Krzysztof Kielb, Jakub Zagożdzon, Woytek Kielb, Staniek Warchoł (wójt).

1784 rok -młyn w Zagożdzone przeszedł pod zarząd administracji królewskiej.W tym czasie w Pionkach istniał tylko tartak, w którym mieszkał Jan Warchoł Zawodnik. W pionkach mieszkał również Woytek Pionka. Decydujące znaczenie dla obu wsi miał fakt, iż władze Królestwa Polskiego wprowadziło w tym okresie w życie tzw. donacje - wieczyste darowizny dóbr ziemskich dla rosyjskich oficerów w dowód uznania za zasługi dla imperium rosyjskiego. Zgodnie z tymi posunięciami dobra ziemskie Jedlni otrzymał pułkownik (później generał) Aleksander Bezak. Donacja ta objęła inwestycje rządowe w obu wsiach: tartak, młyn, monopol na wyrób i sprzedaż alkoholu, a także wyłączne prawo do połowu ryb w obu stawach

1839 rok - 28 kwietnia tego roku władze rządowe wydały decyzję o oczynszowaniu obu wsi, czyli zamianie pańszczyzny na coroczną opłatę.

1840 rok - po kolejnej licytacji na dzierżawę inwestycji rządowych w obu wsiach wygrał gen. Bezak. Z jego polecenia w Zagożdzone wybudowano zupełnie nowy młyn (z dużym cztero-promiennym kołem, z którego energia wystarczała by dać moc maszynom w tartaku. Dzierżawca nie żałował pieniędzy na naprawę grobli i upustów, a także na zarybienie obu stawów.

1844 rok - W tym roku Zagożdzon liczył 96 mieszkańców (53 mężczyzn i 43 kobiety), natomiast Pionki 43 mieszkańców (22 mężczyzn i 21 kobiet).

1864 rok - w roku tym został wydany dekret uwłaszczeniowy, na mocy którego państwo przekazywało chłopom na własność dzierżawione dotychczas grunty.

W tym okresie(1922-39) w Pionkach (do 9.08.1932 roku Zagożdzone) powstawały nowe budynki użyteczności publicznej i mieszkaniowej oraz kilka fabryk. Robotnicy zamieszkiwali Kolonię Robotniczą, zlokalizowaną blisko PWP i oddzieloną od Kolonii Urzędniczej (z domami dla dyrekcji PWP i urzędników) Parkiem Leśnym. Rozwój tych dwóch kolonii zakończył się na początku lat 30-tych, gdyż od roku 1928 zaczęła się budowa mieszkań na tzw. Nowej Kolonii. W tym okresie zostały oddane do użytku również obiekty sportowe jak: basen, stadion, Staw Górny oraz kościół pod wezwaniem św. Barbary.

1921 rok - spółka prywatna Okielski i Braubach uruchomiła tartak zatrudniający 100 pracowników.

1923 rok - tereny przy zbiegu obecnej ulicy Chemicznej i ul. dr M. Garszwo wykupiła spółka akcyjna i założyła Przemysłowe Zakłady Chemiczne „Zagożdzon”. Produkowały one smary, oleje, farby, zaprawę do froterowania podłóg i pastę do butów.

- Państwowa Wytwórnia Prochów i Materiałów Kruszących (PWPiMK) wybudowała drewniane baraki dla ludzi. Od tego momentu rozbudowywano osiedla pracownicze. Łącznie Wytwórnia wybudowała 45 budynków wielorodzinnych na osiedlach: Stara Kolonia, Kolonia Centralna i Nowa Kolonia. Budowano różnego rodzaju budynki od budynków typu willowego dla kadry kierowniczej do typu czynszowego dla pracowników. W roku tym powstała również Orkiestra Dęta założona przez Karola Kiliańskiego.

1922 rok -Ministerstwo Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu podjęło decyzję o wybudowaniu w Puszczy Kozienickiej koło wsi Zagożdzon, leżącej przy linii kolejowej Radom - Dęblin, Państwowej Wytwórni Prochów i Materiałów Kruszących (PWPiMK). Stało się tak, gdyż w poprzedniej lokalizacji (Kozienicach) zabrakło rozwiniętej linii kolejowej. Warunki lokalizacyjne okazały się nawet lepsze od warunków w Kozienicach. Wieś leżała w centrum kraju, z dala od wielkich szlaków komunikacyjnych, przy linii kolejowej, otoczona lasami, stawami, rzeką i mokradłami. Warunki takie w dużym stopniu ograniczały możliwość inwigilacji i działania obcego wywiadu. Poza tym w rejonie wsi nie brakowało rąk do pracy. Dyrektorem naczelnym budowy został inż. Karol Kiliański, a dyrektorem technicznym inż. Schneider. W wytwórni zatrudnionych miało być ponad 900 pracowników.

1923 rok - wiosna - rozpoczęto budowę PWPiMK. Zbudowano w pierwszej kolejności baraki mieszkalne i ujęcie wody, warsztat mechaniczny oraz zainstalowano źródło energii elektrycznej. Poza tym zbudowano bocznicę kolejową łączącą Wytwórnię ze stacją Zagożdzon oraz rozpoczęto budowę budynków w fabryce.

1924 rok - uruchomiono generator trójfazowy napędzany maszyną parową 1925 rok - zakończono budowę elektrowni kondensacyjnej oraz wybudowano halę warsztatową, stolarni i parowozownię, z których utworzono Centralne Warsztaty Mechaniczne. 1926 rok - zakończono utwardzać drogi dojazdowe, utworzono centralny system alarmowy oraz zorganizowano straż pożarną.

1925 rok - 1 lipca - z inicjatywy pracowników PWP powstaje Spółdzielcze Stowarzyszenie Spożywców Pracowników Wojskowej Wytwórni Prochu w Zagożdżonie", które zajęło się zaopatrzeniem mieszkańców w artykuły spożywcze i przemysłowe.

- wybudowano nowy dworzec kolejowy w Zagożdżonie

- wybudowano Kasę Chorych w Zagożdżonie

1927 rok - 1 kwietnia dr inż. Jan Prot został dyrektorem naczelnym Wytwórni. Dyrektorem technicznym był (początkowo) płk. inż. Henryk Lacape, a od lipca 1927 roku dyrektorem handlowo - administracyjnym został mgr Zygmunt Rakowicz.

- Wytwórnia wybudowała hotel „Lampart” dla kawalerów (obecnie Urząd Miasta). 1929 rok- tartak przejmuje Zarząd Lasów Państwowych w Radomiu; bankrutują Przemysłowe Zakłady Chemiczne "Zagożdżon" a tren zostaje sprzedany mieszkańcom Zagożdżona. - oddano do użytku m.in.: stadion sportowy, Staw Górny. - 12 maja - erygowana zostaje parafia Zagożdżon, co miało związek ze staraniami Komitetu Budowy Kościoła, a którego skład weszli m.in.: ks. dr Edward Ptaszyński, dyrektor PWP dr inż. Jan Prot, poseł do sejmu Jan Ma-kuch. - grudzień - powstała Publiczna Szkoła Doksztalcząca Zawodowa przy PWP w Zagożdżonie.

1928 rok - oddano do użytku pocztę.

1930 rok - oddano do użytku budynek "Kasyna". - wybudowano willę "Pod Łabędziami" dla dyrektora technicznego (10 pokoi) oraz oddano do użytku Kasyno Urzędnicze. W roku tym pionkowski Oddział PTK rozpoczął wyznaczać szlaki turystyczne celem popularyzacji Puszczy Kozienickiej oraz miejsc pamięci narodowej. 1931 rok - gminy Jedlnia wyłączone zostały miejscowości Zagożdżon i Pionki i powstała gmina Pionki, z siedzibą urzędu gminnego w Zagożdżonie. 1932 rok - 9 sierpnia - zmieniono oficjalnie nazwę Zagożdżon na Pionki. - PWPiMK w Pionkach otrzymała w tym roku nazwę Państwowa Wytwórnia Prochu (PWP) w Pionkach. - ukończono (dzięki pomocy PWP) kościół pod wezwaniem św. Barbary. 1933 rok - oddano do użytku posterunek policji. 1936 rok - od początku roku szkolnego 36/37 działało Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum im. Zrzeszenia Rodzicielskiego. 1937 rok - 1 marca (prawdopodobnie) - z inicjatywy PWP i przy jej pomocy wybudowano Szpital Rejonowy. 1938 rok - oddano do użytku łaźnie miejską z 25 metrowym krytym basenem, wannami i prysznicami, z przeznaczeniem do użytku publicznego.

1936 rok - w tym roku głównym chemikiem został inż. Stefan Raczyński, kierownikiem Fabryki Nitrocelulozy i Materiałów Kruszących - kpt. inż. Marian Kolnowski. Dyrektorem Technicznym Wojskowej Wytwórni Amunicji Nr 3 w Dębie został inż. Tadeusz Śmiśniewicz. Kierownikiem Fabryki Prochów Bezdymnych (po przejściu inż. Tadeusza Śmiśniewicza) został inż. Antoni Kamiński, a kierownikiem Centralnego Laboratorium (po odejściu inż. Jerzego Kardaszewicza) - inż. Eugeniusz Smoliński. Natomiast po odejściu inż. Stefana Raczyńskiego stanowisko głównego chemika objął inż. Henryk Zenftman.

1937 rok - rozpoczęto produkcję pionkitu, materiału wybuchowego stosowanego do produkcji prochów armatnich. W roku tym PWP otrzymała wiele zamówień na dostawy prochów do krajów bałkańskich i Hiszpanii.

1939 rok - Pionki uzyskały status osady

4.1. Obiekty zabytkowe, nieruchome wpisane do rejestru zabytków.

Lp.	Ulica, nr	Obiekt czas powstania Numer wpisu do rejestru	Nr działki
1.	Al. Jana Pawła II 1	Kościół parafialny p.w. św. Barbary 1922-29 Nr Rej. 372/A z 05.01.1988	1607/2
2.	Ul Spokojna 9	Pałac 1930/31 Nr Rej. 533/A z 23.06.1993	1468/96

4.2. Obiekty z terenu miasta znajdujące się w ewidencji zabytków.

Lp.	Ulica, nr	Obiekt czas powstania	Nr działki
1	15 Stycznia 1	Budynek murowany – szpital z 1937r.	419/2
2	15 Stycznia 2	Budynek drewniany – dawna „Legionówka” - ok. 1936r.	443/1
3	15 Stycznia 3	Budynek murowany – Szkoła Podstawowa Nr 1 – l. 30-te XX w.	498
4	Brzozowa 1	Kamienica murowana ok. 1930	1465/54
5	Brzozowa 2	Kamienica murowana ok. 1930	1468/91
6	Chemiczna 4	Dom drewniany z 1935r.	1139
7	Chemiczna 20	Dom drewniany z 1934 r	225
8	Chemiczna 51	Dom drewniany z 1930 r	190
9	Filtrowa 2	Blok murowany z ok. 1935 r	1032/8
10	Filtrowa	Studnia głębinowa	1032/10
11	M. Garszewo 2A	Budynek murowany lata 30-te XX w. Nastawnia kolejowa	1579/59
12	M. Garszewo 8	Budynek murowany lata 30-te XX w. Nastawnia kolejowa	1579/61
13	M. Garszewo 89	Budynek drewniany z ok. 1925r.	1802/4 1802/4
14	Harcerska 1	Kamienica murowana z lat 30 XX w.	1468/329
15	Al. Jana Pawła II 1B	Plebania drewniana z ok. 1930 r	1607/2
16	Al. Jana Pawła II 1	Kościół murowany z 1922-1929	1607/2
17	Al. Jana Pawła II	Kostnica murowana lata 20-te XX w.	1607/2
18	Al. Jana Pawła II 7	Budynek murowany 2 ćw. XX w Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	1037/4
19	Al. Jana Pawła II 15	Budynek murowany lata 30p-te XX w.	1035/5
20	Al. Jana Pawła II 17	Budynek murowany lata 20-te XX w. –stara poczta	1017/1 i 1023/1
21	Jodłowa 1	Kamienica murowana z ok. 1930 r	1468/81
22	Kolejowa 1	Dom drewniany ok. 1925 r	695/1
23	Kolejowa 4	Kapliczka – początek XX w.	679
24	Kolejowa 6	Budynek kolejowy, murowany - ok. 1925r.	1579/60
25	Kolejowa 24	Kamienica murowana z ok. 1930 r	690
26	Kolejowa 75	Dom murowany z ok. 1932r.	736
27	Korczaka 3	Budynek murowany łaźnią z 1928 r	1600/7
28	Kozienicka 12	Dom drewniany z ok. 1930 r	437
29	Legionistów 6	Dom drewniany z 1934 r	354
30	Legionistów 38	Budynek murowany lata 20 XX w d. Kasa chorych	334
31	Ogrodowa 1	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/62
32	Ogrodowa 2	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/61
33	Ogrodowa 3	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/68
34	Ogrodowa 4	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/69
35	Ogrodowa 5	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/75
36	Ogrodowa 6	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/76
37	Ogrodowa 7	Kamienica murowana z lata 30-te XX w.	1468/77
38	E. Orzeszkowej 1	Dom murowany z ok. 1935r.	1027/1
39	E. Orzeszkowej 5	Dom murowany z ok. 1935r.	1032/3
40	E. Orzeszkowej 7	Blok murowany z ok. 1935r.	1032/4
41	E. Orzeszkowej 6	Dom murowany z ok. 1935r.	1020/2
42	E. Orzeszkowej 8	Dom murowany z ok. 1935r.	1020/3

43	E. Orzeszkowej 10	Dom murowany z ok. 1935r.	1020/6
44	Partyzantów 9	Dom drewniany z ok. 1935r.	296/9
45	Pokoju 9	Dom drewniany z ok. 1935r.	470
46	Pokoju 18	Dom drewniany z ok. 1935r.	454
47	Polna	Studnia głębinowa murowana lata 20 te XX w.	
48	Radomska 1	Budynek murowany z ok. 1950r. Miejski Ośrodek Kultury	1468/4
49	Radomska 4	Kamienica murowana – ok. 1934-1937r.	1468/60
50	Radomska 7	Budynek murowany lata 20-te XX w. Biblioteka Pedagogiczna	1468-56
51	Różana 1	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/64
52	Różana 2	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/63
53	Różana 3	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/66
54	Różana 4	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/67
55	Różana 5	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/73
56	Różana 6	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/74
57	Sienkiewicza 36	Dom murowany – l. 30-te XX w.	138/6
58	Sosnowa 1	Kamienica murowana – l. 30-te XX w.	1468/54
59	Spokojna 3	Dom murowany lata 20-te XX w.	1468/5
60	Sportowa 11	Kamienica murowana z ok. 1923r.	1600/12
61	Szkolna 2	Dom drewniany z ok. 1930r.	484
62	Szkolna 14	Dom drewniany z ok. 1935r.	478
63	Zakładowa 3	Budynek Straży pożarnej murowany lata 30-te XX w.	1468/36
64	Zakładowa 5	D. Kasyno Budynek murowany lata 20-te XX w.	1468/38
65	Zakładowa 6	Kamienica murowana z 1930r.	1468/99
66	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – budynek dyrekcji z 1925r.	1464/107
67	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – dawna elektrociepłownia z 1925r.	1464/219
68	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – warsztat mały z 1925r.	1464/219
69	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – warsztat główny z 1925r.	1464/245
70	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – wieża ciśnień z 1925r.	1464/219
71	Zakładowa 7	Zespół budynków PWP – laboratorium z 1925r.	1464/106
72	Zakładowa 8	Kamienica murowana z ok. 1930r.	1468/98
73	Zwycięstwa 1	Dom drewniany	1579/167
74	Zwycięstwa 1a	Dworzec kolejowy murowany	1579/61
75	Zwycięstwa 46	Dom drewniany z 1928r.	516/3
76	Zwycięstwa 62	Dom drewniany - l. 30-te XX w.	
77	Żeromskiego 1	Blok murowany z ok. 1935r.	1600/14
78	Żeromskiego 3	Blok murowany z ok. 1935r.	1030/2
79	Żeromskiego 5	Blok murowany z ok. 1935r.	1030/3

4.3 Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, rezerваты:

Zgodnie z tekstem „Ustawy” krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Wysokie walory krajobrazu kulturowego obszaru miasta i jego okolic są jednym z atutów podkreślanych w analizach SWOT oraz „Strategii Rozwoju Miasta Pionki”, w której zostały potraktowane jako cel strategiczny, wskazujący na dbałość o środowisko naturalne. Są jednym z warunków wpływających na rozwój miasta.

Miasto Pionki położone jest w centralnej Polsce, 100 km w kierunku południowym od Warszawy, na południu województwa mazowieckiego.

Miasto jest częścią powiatu radomskiego i jest największą gminą powiatu pod względem ludności. W podziale administracyjnym kraju, obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku, obszar nowoutworzonego powiatu radomskiego został włączony do województwa mazowieckiego. Miasto pełni rolę ważnego ośrodka administracyjnego i usługowego dla otaczającej go Gminy Pionki.

Wg stosowanego obecnie podziału autorstwa prof. Jerzego Kondrackiego Pionki leżą na Równinie Kozienickiej będącej częścią Niziny Środkowomazowieckiej. Równina Kozienicka znajduje się na południe od Równiny Warszawskiej i na zachód od Doliny Środkowej Wisły, od południa Równina przechodzi bez wyraźnej granicy w Równinę Radomską. Gmina miejska Pionki zajmuje powierzchnię około 1 834ha w tym:

- lasy 850,44 ha
- użytki rolne 373,32 ha
- tereny przemysłowe 244,99 ha
- drogi 82,34 ha
- tereny mieszkaniowe 68,77 ha
- koleje 35,81 ha
- niezabudowane 26,49 ha
- wypoczynkowe 16,45 ha
- wody stojące 16,22 ha
- nieużytki 15,49 ha
- zabudowa inna 8,16 ha
- wody płynące 2,50 h

Główny Zbiornik Wód Podziemnych

W rejonie Pionek znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych, obejmujący swoim zasięgiem obszar między Radomiem, Zwoleniem i Kozienicami. Został on zaliczony do obszarów najwyższej ochrony wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Jego lokalizacja stanowi ograniczenia dla inwestycji szkodliwych dla środowiska i lokalizowania składowisk odpadów. Wody ujmowane są na terenie gminy Pionki z otworów studziennych o głębokości 33-23 m. Są to wody górnokredowego poziomu wodonośnego.

Jakość wód górnokredowych jest dobra. Są one miękkie lub średniotwarde o twardości węglanowej, cechuje je niewielkie zabarwienie i mętność wywołana wytrąceniem się związków żelaza. Wody podziemne w utworach kredowych w obrębie gminy Pionki należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 405 – Niecka Radomska.

Staw Górny

W dolinie rzeki Zagożdżonki utworzony został sztuczny zbiornik wód powierzchniowych – Staw Górny. Zlokalizowany jest w odległości 9,0 km od źródeł rzeki Zagożdżonki w południowo -części Pionek. Jest on sztucznym zbiornikiem wody powierzchniowej powstałym przed 1939 rokiem (w okresie budowy Zakładów Chemicznych) po spiętrzeniu jazem wód rzeki Zagożdżonki. Ma powierzchnię 16,8ha i pojemność 49 tys. m³. 1976 roku obiekt został poważnie zmodernizowany. Znacznie powiększono jego objętość, wzniesiono nowe zapory ziemne i jaz dwuprzęsłowy, żelbetonowy.

Rezerwat leśny Pionki

Rezerwat o powierzchni 81.6 ha utworzony został w 1982 roku, na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1982r. (MP. Nr 10 poz. 74), położony jest na granicy miasta z Puszcą Kozienicką. Połowa rezerwatu tj. 41,02 ha znajduje się w granicach administracyjnych miasta. Drzewostan rezerwatu jest pochodzenia naturalnego wielogatunkowy - grabowo-sosnowo-jodłowo-dębowy. Gniazdują tu liczne gatunki ptaków. Wyznaczone i oznakowane są dwie ścieżki dydaktyczne, których celem jest pokazanie różnorodności występujących drzew i krzewów, ukształtowania terenu.

Kozienicki Park Krajobrazowy

Utworzony w 1983r. dla ochrony bogactwa Puszczy Kozienickiej. Siedziba statutowa Parku mieści się w Pionkach. Powierzchnia Parku wynosi 26 233,83ha a powierzchnia otuliny Parku – 009,62ha. Granice otuliny sięgają Głowaczowa, Bąkowca, Jedlni Letnisko, Jastrzębi tworząc zamknięty obszar

W północnej części miasta na obszarze 607,07ha znajduje się część Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Granice Kozienickiego Parku Krajobrazowego są zgodne z granicami Lasów Państwowych. Granice otuliny stanowią ulice Partyzantów, Leśna jest to obszar o powierzchni 300ha Obszar otuliny charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, zróżnicowaną rzeźbą terenów, przepływają tam rzeki Leniwą i Zagożdzonką wraz z dopływami, którym towarzyszą rozległe przestrzenie łąk, rozproszone zadrzewienia i zakrzaczenia.

W granicach Parku znajduje się 15 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 1 267, 92ha. Występuje tu 40 gatunków roślin chronionych. Ze zwierząt występują m. in. łosie, jelenie, sarny, dziki, borsuki, lisy, bobry i rzadkie gatunki ptaków: bocian czarny, orlik krzykliwy, kraska.

Rzeka Zagożdzonka

Do terenów wskazanych do ochrony należy dolina Zagożdzonki, 100 metrowy pas przybrzeżnych terenów otwartych zbiorników wodnych

Przez Pionki przepływa rzeka Zagożdzonka, która jest lewym dopływem Wisły. Wpada do Wisły na 424,7 km, długość rzeki wynosi 39,9 km. Zlewnia rzeki Zagożdzonki ma powierzchnię 568,8 km². Rzeka Zagożdzonka odwadnia wschodnią część Gminy Pionki oraz Miasto Pionki. Rzeka zasila zbiornik wodny Staw Górny na ok. 30,9 km. Lewym dopływem Zagożdzonki jest strumień zwany Żurawik, płynący w północnej części Pionek.

Pomniki przyrody

W Pionkach są pomniki przyrody ustanowione przez Wojewodę Mazowieckiego:

- 5 dębów szypułkowych przy ul. Fabrycznej przy stadionie,
- 2 dęby szypułkowe, wiek 250 lat, Obręb Pionki poddz. 134 c,
- 7 dębów (szypułkowe i bezszypułkowy), wiek 180-lat, Obręb Pionki poddz. 161 f, k,
- 3 graby i robinia akacjowa, Obręb Pionki poddz. 161 f,
- głaz granit rapakiwi, różowy, gruboziarnisty, największy obwód 8,7 m. wysokość 1,4 m zlokalizowany po północnej stronie torów kolejowych na wysokości zakładów drzewnych.

Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - (Special Protection Areas - SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. „Ptasiej”, dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy
- specjalne obszary ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation -SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. „Siedliskowej”, dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Polska w ramach procesu integracji z Unią Europejską została zobowiązana do wyznaczenia na swoim terytorium Sieci Natura 2000. Obszary objęte projektem Natura 2000 zostały w Polsce częściowo usankcjonowane polskimi przepisami a w części obowiązują unormowania Komisji Europejskiej potwierdzone orzeczeniami Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Wszystkie obszary zgłoszone do Komisji Europejskiej przez organizacje pozarządowe, które spełniają kryteria Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej muszą być zaliczone do potencjalnych obszarów Natura 2000. Lista tych obszarów zwana „Shadow List” obejmuje Puszczę Kozienicką zarówno w obszarach specjalnej ochrony ptaków jak i obszarach specjalnej ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Zasady funkcjonowania i ochrony obszarów Natura 2000 regulują artykuły od 25 do 39 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody.

Wartości Kulturowe

Zgodnie z ustawą o ochronie dóbr kultury, organy gminy zobowiązane są dbać o dobra kultury i podejmować działania ochronne oraz do uwzględniania zadań ochronnych zabytków m.in. w budżetach, w prawie miejscowym i przepisach gminnych.

Według Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Radomiu na obszarze miasta Pionki ochronie podlega zabytkowy układ urbanistyczny miasta, w którym wyznaczone są strefy konserwatorskie:

- teren istniejącego Szpitala Rejonowego;

tw. Działki za torem;

tw. Działki za stawem;

teren zabudowy jednorodzinnej sprzed 1939 roku;

teren położony pomiędzy ul. Radomską, ZTS „Pronit”, ul. Zakładową, a ul. Fabryczną;

Wśród obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków zaliczamy:

1. Kościół parafialny p.w. św. Barbary z początku XX wieku;

Willa murowana z początku XX wieku, obecna siedziba ZUS;

Oprócz wskazanych obiektów zabytkowych na obszarze miasta położone są obiekty o charakterze zabytkowym, które nie zostały dotychczas objęte rejestrem zabytków. Można do nich zaliczyć:

1. Dworzec PKP Pionki Główne;

2. Legionówka przy ulicy 15-go Stycznia.

2. Budynek – siedziba Miejskiej Przychodni Zdrowia;

4. Willa z 1925 roku – obecnie przedszkole.

Budynek byłego Kasyna Urzędniczego

Budynek tzw. „starej poczty”

Należy również wskazać miejsca pamięci narodowej, które zostały zaliczone do obiektów chronionych:

- obelisk ku czci ofiar faszyzmu 1939-1945;

pomnik ku czci poległych pracowników ZTS „Pronit” w latach 1939-1945;

cmentarz – mogiły żołnierzy Września, partyzantów oraz pomordowanych w latach 1939-1945;

krzyż w miejscu egzekucji w latach 1940-1944;

pomnik „Chwała Poległym” 1939-1945.

4.4. Zabytki archeologiczne

4.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

Na terenie Gminy Miasta Pionki nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

5.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych i wskazania z nim związane:

5.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych (wpisanych do rejestru) i wskazania z nim związane:

1. Kościół parafialny p.w. św. Barbary z początku XX wieku;

W stanie dobrym, konieczne są drobne remonty oraz naprawa dachu i zabezpieczenia przeciwwilgociowe.

2. Willa murowana z początku XX wieku, obecna siedziba ZUS;

Obiekt remontowany, nie wymaga interwencji konserwatorskich

5.1.2. Stan zachowania zabytków nieruchomych (nie wpisanych do rejestru) i wskazania z nim związane:

1. Dworzec PKP Pionki Główne;

W złym stanie, zachowane są elewacje z wystrojem architektonicznym. Remontu wymaga elewacja, odtworzenia- stolarka drzwiowa i okienna oraz wystrój hallu głównego. Remontu wymagają również stropy.

2. Legionówka przy ul. 15-go Stycznia.

Wymagane remonty bieżące,, obiekt w stanie dobrym

3. Budynek – siedziba Miejskiej Przychodni Zdrowia;

Obiekt w stanie dobrym nie wymaga interwencji konserwatorskiej.

4. Willa z 1925 roku – obiekt zaniedbany wymagający remontu

Nie wymaga interwencji konserwatorskiej.

5. Budynek byłego Kasyna Urzędniczego. W trakcie remontu.

6. Budynek tzw „starej poczty”. W trakcie remontu. Stan dobry.

5.2 Obszary największego zagrożenia dla zabytków nieruchomych.

Zagrożeniem dotyczącym historycznego centrum miejscowości jest powolna degradacja istniejącej substancji zabytkowej, spowodowana wymogami współczesnej cywilizacji. Dotyczy to przede wszystkim zasad i warunków przeprowadzanych remontów i adaptacji zabytkowych obiektów. Pozbawianie budynków oryginalnych wystrojów elewacji, historycznych stolarek okiennych i drzwiowych i zastępowanie ich stolarką z PCV lub wprowadzanie materiałów zastępczych w miejsce ceramicznych pokryć dachowych, degraduje zarówno poszczególne obiekty jak i wpływa na wygląd całej miejscowości, pozbawiając ją wrażenia autentyczności. A między innymi te cechy wpływają na atrakcyjność miasta tworząc jego niepowtarzalny klimat.

W tej sytuacji duże znaczenie ma wygląd nowych budynków powstających na obszarze historycznego miasta, albo w sąsiedztwie obiektów zabytkowych. Niedopuszczalną rzeczą jest wprowadzanie wysokiej zabudowy, która degraduje panoramę miasta. Z uwagi na lokalizację należałoby zwrócić szczególną uwagę na wysokości projektowanych obiektów, kształty dachów i rodzaje ich pokrycia, wprowadzane podziały w stolarkach drzwiowych i okiennych oraz rozwiązania elewacji. W tych punktach należałoby czerpać inspiracje wynikające z tradycyjnej architektury wyrosłej z lokalnej tradycji i historii regionu. Niewątpliwym wymogiem jest zachowanie w maksymalnym stopniu istniejącej, historycznej zabudowy mieszkalno-gospodarczej wraz z wszelkimi detalami w szczególności związanymi z wystrojem elewacji oraz utrzymania, zarówno w obiektach starych jak i w nowopowstających, tradycyjnego kształtu oraz pokrycia dachu.

W oparciu o inwestycje można wyodrębnić dwa obszary zagrożone pod względem zachowania zabytków i istniejącego tam naturalnego krajobrazu:

Obszarami tymi są: otoczenie Górnego Stawu oraz dolina rzeki Zagożdzonki –.

W celu zachowania jej specyficznego charakteru należy opracować wymogi (w zakresie bryły, kubatury, użytych materiałów oraz architektury) dla wprowadzanej nowej zabudowy, z równoczesnym wykluczeniem z tego obszaru blokowisk oraz wielkopowierzchniowych centrów usługowych. Ponadto należy określić dopuszczalny charakter wprowadzanej działalności gospodarczej (z preferowanym hotelowo-usługowo-wypoczynkowym). Zakaz wprowadzania wielkokubaturowych oraz wielkopowierzchniowych budynków w obu obrębach, jest niezbędny w celu zachowania charakteru i klimatu dzielnicy oraz jej środowiskowego otoczenia.

5.3. Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Pionki 2005-2013.

Plan Rozwoju został przyjęty zgodnie z uchwałą Nr XLVI/400/2005 Miasta Pionki z dnia 30 czerwca 2005r. Opracowano go w celu sprecyzowania zadań inwestycyjnych (w zakresie rzeczowym i finansowym), rozłożonych w czasie, planowanych do realizacji przy wsparciu z funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej.

Realizacja działań i kierunków ujętych w planie ma na celu wspieranie rozwoju miasta, co w konsekwencji zaowocować ma zwiększeniem jego spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej oraz podniesieniem konkurencyjności i poziomu życia mieszkańców.

Na podstawie przeprowadzonych analiz Plan Rozwoju przedstawił szereg zadań zmierzających do poprawienia sytuacji w mieście. Działania przewidziane do realizacji obejmują następujące obszary:

- komunikację
- edukację
- kulturę
- społeczność
- gospodarkę
- turystykę

W interesującym nas obszarze kultury problemem jest:

- a) zły stan infrastruktury kulturalnej,
- b) niedostateczna ilość placówek kulturalnych, szczególnie poza Miastem Pionki,
- c) brak koordynacji działań o charakterze kulturalnym

Do priorytetów należy:

„Poprawa infrastruktury kulturalnej oraz ochrona dorobku kulturowego Miasta, Gminy” czyli: modernizacja, remont budynków i zabytkowych wnętrz, szeroko pojęte zabezpieczenie zarówno eksponatów zabytkowych, jak i samych budynków, a także pozyskanie nowych powierzchni pod działalność kulturalną.

Inne zadania w tym obszarze to:

- a) zagospodarowanie na cele kulturalne zabytków małomiasteczkowej kultury (np. kapliczki) oraz dawnych zabudowań gospodarczych (stodoły, zagrody),
- b) wspieranie inicjatyw ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie Miasta, Gminy, (np. twórczości ludowej, rzemiosła),
- c) rozwój lokalnych imprez kulturalnych wpływających na wizerunek oraz istotnie podnoszących atrakcyjność małych miejscowości (wystawy sztuki, festiwale, koncerty, plenery)

5.4 Uwarunkowania wewnętrzne wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta Pionki na lata 2004-2015

Na mocy uchwały Rady Miejskiej w Pionkach przyjęto Strategię Rozwoju Miasta Pionki na lata 2004-2015. Opracowanie Strategii ma na celu dostosowanie jej do zmieniającej się rzeczywistości, a w szczególności uwzględnienie mocno zarysowujących się gospodarczo-społecznych zmian lokalnego otoczenia, rozpoczętych procesów integracji europejskiej, zaistniałych większych możliwości korzystania ze środków unijnych. Przyjęto, iż Studium będzie dostosowane do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, co pozwoli ubiegać się przez samorząd miejski o środki z budżetu państwa oraz fundusze unijne przy realizacji przedsięwzięć strategicznych.

Ponadto założono, iż „Strategia Rozwoju Miasta Pionki na lata 2004-2015.” będzie m.in. pełniła funkcję informacyjną i promocyjną, tzn. powinna informować zainteresowanych o kierunkach rozwoju miasta, ukazywać jego walory środowiska przyrodniczego, gospodarczego i kulturalnego.

Punktem wyjścia dla opracowania Strategii (w sferze, która związana jest w sposób pośredni lub bezpośredni z ochroną zabytków) są uwarunkowania wynikające z:

1. zaistniałych konfliktów przestrzennych związanych z rozmieszczeniem wielu funkcji na obszarze letniskowym oraz po przemysłowym
2. konieczności zadbania o jakość przestrzeni miejskiej
3. potencjału środowiska naturalnego miasta, wynikającego z położenia w obrębie Puszczy Kozienickiej oraz rozpoznanie mocnych i słabych stron charakteryzujących potencjał miasta.

Mocne strony Pionek, wzmacniające potencjał rozwojowy miasta to:

1. czyste zdrowe środowisko naturalne wpływające na atrakcyjność turystyczną miasta
2. powszechny dostęp do sieci sprawnie działających mediów miejskich
3. rezerwy terenowe pod budownictwo mieszkaniowe

4. duże zasoby zróżnicowanych terenów zielonych
5. brak uciążliwego, ekologicznego przemysłu
6. duża mobilność lokalnej przedsiębiorczości

Słabe strony Pionek to:

1. krótki sezon turystyczny
2. technologia proponowanych usług odbiegająca od standardów europejskich
3. brak zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych
4. duży udział zabudowy mieszkaniowej o niskim standardzie
5. brak polityki wobec lokalizacji obiektów handlowych wielko powierzchniowych
6. słabe przygotowanie instytucji i podmiotów gospodarczych do korzystania ze wsparcia finansowego Unii Europejskiej

Zrealizowanie tez nakreślonych w Strategii Rozwoju Miasta Pionki na lata 2004-2015 zapewni miastu między innymi:

- a) zrównoważony rozwój przy poszanowaniu dla historii, zachowaniu dziedzictwa kulturowego i aktywnej ochronie środowiska naturalnego, dobre warunki dla mieszkańców miasta w zakresie dostępności pracy, mieszkania, dostępności do oświaty, kultury i kultury fizycznej, służby zdrowia oraz poczucie bezpieczeństwa
- b) standard życia zbliżony do średniego standardu życia w krajach Unii Europejskiej wyposażenie miasta we wszystkie składniki infrastruktury technicznej, działające zgodnie z wymogami unijnymi.

Wybór kierunku działań strategicznych dla miasta dokonany został na podstawie:

- a) przesłanek związanych z jego atutami
- b) wynikających z trendów rozwoju
- c) mających związek z najbardziej dotkliwymi deficytami w rozwoju miasta

Realizacja działań opiera się na 5 celach strategicznych, które określają:

Cel 1 – zrównoważoną i zróżnicowaną gospodarkę miasta

Cel 2 – stworzenie warunków dla rozwoju kulturalno-oświatowego mieszkańców miasta

Cel 3 – poprawę jakości życia w mieście

Cel 4 – zachowanie, ochronę i wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych miasta

Cel 5 – poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską

Realizacja 5 celów strategicznych uwarunkowana jest osiągnięciem 12 celów pośrednich, którym przypisane zostały 49 celi operacyjne, powiązanych z kolei z wykazem konkretnych zadań.

Dla celów niniejszego opracowania najistotniejszy jest „Cel 4” czyli zachowanie, ochrona i wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych.

CELE POŚREDNIE	CELE OPERACYJNE
4.1. Rewitalizacja walorów naturalnych i kulturowych miasta	4.1.1. Odbudowa i ochrona terenów rekreacyjnych i letniskowych 4.1.2. Zachowanie osnowy ekologicznej miasta 4.1.3. Rewitalizacja parków oraz poprawa stanu zagospodarowania zieleni miejskiej 4.1.4. Rewitalizacja kompleksowa zabudowy historycznej miasta 4.1.5. Rewitalizacja terenów przemysłowych
4.2. Tworzenie nowych elementów infrastruktury na bazie walorów naturalnych	4.2.1. Zagospodarowanie brzegów rzeki Zagożdżonki 4.2.2. Budowa szlaku wodnego 4.2.3. Budowa Skansenu Leśnej Kolei Wąskotorowej im. Jana Szwea

oraz „Cel nr 5” czyli poprawa spójności (społecznej, ekonomicznej i przestrzennej) z Unią Europejską

CELE POŚREDNIE	CELE OPERACYJNE
5.1. Budowanie lokalnej tożsamości	5.1.1. Integrowanie mieszkańców w oparciu o walory historyczno-kulturowe Pionek – („Mała Ojczyzna”) 5.1.2. Promowanie w skali kraju i Europy specyfiki miasta w Puszczy 5.1.3. wykorzystanie Miejskiego Ośrodka Kultury i Galerii FORMAT dla procesów integrowania lokalnej społeczności
5.2. Integracja ze strukturami Unii Europejskiej	5.2.1. Uczestnictwo w strukturach i inicjatywach integracyjnych z krajami członkowskimi Unii Europejskiej 5.2.2. Ożywienie współpracy z miastami partnerskimi zagranicą

Pozostałe cele w sposób pośredni wpływać będą na zachowanie i ochronę zabytków.

Wśród 49 celów operacyjnych, w oparciu o analizę słabych i mocnych stron miasta, wyodrębniono 12 priorytetów rozwoju Pionek. Zostały one określone na podstawie trzech kryteriów:

a. pilności potrzeb dla miasta

ważności zagadnienia, jego rangi w rozwoju miasta

możliwości dofinansowania projektów realizujących dany cel operacyjny z funduszu Unii Europejskiej

PRIORYTET	CEL OPERACYJNY
Sfera gospodarcza: 1. Stworzenie warunków dla rozwijania uzdrowiska 2. Kreowanie rozwoju turystyki wypoczynkowej	1.1.1. Stworzenie warunków dla rozwijania letniska 1.1.2. Kreowanie rozwoju turystyki wypoczynkowej 1.2.2. Stworzenie warunków dla rozwoju gospodarki leśnej – komplementarne wykorzystanie gospodarki leśnej
Sfera społeczna: 1. Uczestnictwo w strukturach i inicjatywach integracyjnych z krajami członkowskimi Unii Europejskiej 2. Ożywienie współpracy z miastami partnerskimi 3. Stworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu masowego i rekreacji	1.2.1. Uczestnictwo w strukturach i inicjatywach integracyjnych z krajami członkowskimi Unii Europejskiej 1.2.2. Ożywienie współpracy z miastami partnerskimi 1.2.3. Stworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu masowego i rekreacji
Sfera przestrzenno-ekologiczna: 1. Odbudowa i ochrona otoczenia Stawu Górnego 2. Poprawa zewnętrznego i wewnętrznego systemu komunikacyjnego 3. Kompleks sportowy 4. Budowa parków, obiektów sportowo - rekreacyjnych, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia 5. Rewitalizacja parków oraz poprawa zieleni miejskiej 6. Sprawny system odprowadzania i odbioru ścieków	1.1.1. Odbudowa i ochrona otoczenia Stawu Górnego 1.1.2. Poprawa zewnętrznego i wewnętrznego systemu komunikacyjnego 1.1.3. Kompleks sportowy 1.1.4. Budowa parków, obiektów sportowo-rekreacyjnych, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia 1.1.5. Rewitalizacja parków oraz poprawa zieleni miejskiej 1.1.6. Sprawny system odprowadzania i odbioru ścieków

5.5 Uwarunkowania wewnętrzne wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Pionki

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta PIONKI zostało uchwalone przez Radę Miejską w Pionkach uchwałą Nr XXI/230/2000 z dnia 24 marca 2000r. Studium określa politykę przestrzenną i zasady rozwoju gminy, uwzględniając jej specyfikę i predyspozycje w sferach: społeczno-gospodarczej, przyrodniczej, kulturowej. W części dotyczącej ochrony zabytków zostały określone następujące zasady:

- Warunki ochrony konserwatorskiej obiektów wpisanych do rejestru – zostały wymienione obiekty wpisane do rejestru oraz podano zakres ich ochrony. Zgodnie z nim ochronie podlega:
 - a) zabytkowa substancja budowli
 - b) forma zewnętrzna
 - c) formy wnętrz budynków i ich wystrój
 - d) widok na zabytek
- Warunki ochrony konserwatorskiej obiektów ujętych w ewidencji konserwatorskiej – zostały wymienione obiekty zabytkowe oraz podano zakres ich ochrony. Zgodnie z nim ochronie podlegać ma:
 - a) forma zewnętrzna budowli
- Warunki ochrony konserwatorskiej dla zieleni ujętej w ewidencji zabytków – zostały wymienione zespoły zieleni oraz zakres ich ochrony. Ochronie podlegać mają:
 - historycznie ukształtowane granice
 - układ kompozycji zieleni (rozplanowanie i skład gatunkowy)
 - układ sieci drożnej
 - mała architektura
 - w przypadku cmentarzy obiekty sakralne
- Warunki ochrony konserwatorskiej zespołów urbanistycznych:
 - a) Według Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Radomiu na obszarze miasta Pionki ochronie podlega zabytkowy układ urbanistyczny miasta z obiektami osiedla międzywojennego, wyznaczony strefami konserwatorskimi obejmującymi:
 - teren położony pomiędzy ul. Radomską, Al. Jana Pawła II, ul. Fabryczną i wchodzący częściowo na teren byłych zakładów ZTS "Pronit",
 - teren Szpitala Rejonowego i tzw. Działki za torem;
 - tzw. Działki za stawem;

Tereny te wyróżniają się wartością i wysokim stopniem zachowania historycznie ukształtowanej struktury. Celem ochrony w ramach tej strefy mają być:

- zachowanie proporcji wysokościowych, osi widokowych i kompozycyjnych, charakteru wnętrz urbanistycznych, kompozycji układów zieleni
- utrzymanie układów ulic i placów, historycznych podziałów parcelacyjnych
- utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub kulturowej, historycznej kompozycji obiektów
- zachowanie elementów zagospodarowania terenu, wszystkich obiektów ujętych w ewidencji
- rezygnacja z przebudów cennych obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji
- przebudowy i adaptacje pozostałych obiektów będących w ewidencji poprzedzone odpowiednimi dokumentacjami
- nawiązanie w nowej zabudowie do zasad historycznych
- Określono strefy ochrony archeologicznej „W”:

Na terenie miasta i gminy Pionki strefy takiej nie określono

- Określono strefę ochrony ekspozycji krajobrazu kulturowego, tzw. strefę „E” – w której nowa zabudowa i przekształcenia krajobrazu muszą uszanować jego historyczne elementy oraz kompozycje:

a. strefa ochrony ekspozycji miasta

strefa wewnętrzna ochrony ekspozycji sylwetki centrum miasta

5.6. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Miasto posiada Plany Zagospodarowania Przestrzennego i są to:

MPZP uchwalony uchwałą Rady Miasta Pionki Nr XIII/153/2003 z dnia 24.10.2003

MPZP uchwalony uchwałą Rady Miasta Pionki Nr XXXII/143/1997 z dnia 25.04.1997

MPZP uchwalony uchwałą Rady Miasta Pionki Nr XXXIV/171/2007 z dnia 18.12.2007

Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynikają z treści zawartej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Pionki uchwalone uchwałą Nr XXI/230/2000 z dnia 24.03.2000r. i każdorazowo są uzgadniane z Konserwatorem Zabytków.

5.7. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

5.7.1. Uwarunkowania dotyczące stref ochronnych reguluje ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz.U. Nr 92, poz.880, 2005r. Nr 113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087):

- Kozienicki Park Krajobrazowy, którego część znajduje się w obszarze miasta wraz z otuliną. Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego, obejmuje zachodnią część gminy Pionki wraz z niezalesionymi okolicami Jedlni Kościelnej. Granica otuliny KPK biegnie wzdłuż południowej granicy pasma komunikacyjnego drogowo-kolejowego dzielącego miasto na część północną i południową. Obszar otuliny charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, zróżnicowaną rzeźbą terenów, przepływającymi tam rzekami Leniwą i Zagożdżonką wraz z dopływami, którym towarzyszą rozległe przestrzenie łąk, rozproszone zadrzewienia i zakrzaczenia. Lasy w obrębie Pionek podlegają ochronie na podstawie przynależności do KPK i ze względu na położenie w granicach administracyjnych miasta. Lasy zajmują niemal 1/3 powierzchni miasta w jego obecnych granicach, a połowę wraz z otuliną.

Do terenów wskazanych do ochrony należy dolina Zagożdżonki, 100 metrowy pas przybrzeżnych terenów otwartych zbiorników wodnych przeznaczonych na cele ogólnodostępne (trasy spacerowe itp.) chroniony przed wznoszeniem obiektów i urządzeń niezwiązanych z zagospodarowaniem rekreacyjnym i emitujących hałas.

Do lokalnych wartości środowiska przyrodniczego zaliczono:

- Lasy o kilkudziesięcioletnim drzewostanie z bogatą florą i fauną, przydatne do funkcji rekreacyjnej i oświatowej, w tym rezerwat leśny Pionki o wieku 80-210 lat, Zabytkowy drzewostan - 19 pomników przyrody, głównie drzew w zespołach, z których najcenniejszym jest zespół siedmiu dębów 150-letnich, znajdujący się przy ul. Fabrycznej, Zbiornik wodny Staw Górny Pionki wykorzystywany do celów wypoczynkowych,

5.7.2. Uwarunkowania dotyczące rezerwatu

Rezerwat Leśny Pionki, o powierzchni 81,6 ha usytuowany na granicy miasta z Puszcą Kozienicką. Utworzony w 1982r. - drzewostan rezerwatu jest wielogatunkowy sosnowo- jodłowo-dębowy pochodzenia naturalnego. Gniazduje tu ok. 40 gatunków ptaków.

5.7.3. Uwarunkowania dotyczące użytków ekologicznych reguluje ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz.U. Nr 92, poz.880, 2005r. Nr 113, poz.954, Nr 130 poz.1087):

- Ciąg ekologiczny doliny Zagożdżonki, którego jednym z elementów jest Staw Górny.

Ekosystemy łąkowo -bagiennie -wodne doliny Zagożdżonki otoczone obszarami zurbanizowanymi wskazane są do adaptacji jako ogólnodostępna enklawa zieleni włączonej w system zieleni miejskiej z wykorzystaniem zbiorników wodnych do celów rekreacyjno- wypoczynkowych.

W rejonie Pionek znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych, obejmujący swoim zasięgiem obszar między Radomiem, Zwoleniem i Kozienicami. Został on zaliczony do obszarów najwyższej ochrony wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Jego lokalizacja stanowi ograniczenia dla inwestycji szkodliwych dla środowiska i lokalizowania składowisk odpadów.

5.7.4. Uwarunkowania dotyczące pomników przyrody reguluje ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz.U. Nr 92, poz. 880, 2005r. Nr 113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087):

- 5 dębów szypułkowych przy ul. Fabrycznej przy stadionie,
- 2 dęby szypułkowe, wiek 250 lat, Obręb Pionki poddz. 134 c,
- 7 dębów (szypułkowe i bezszypułkowy), wiek 180-lat, Obręb Pionki poddz. 161 f, k,
- 3 graby i robinia akacjowa, Obręb Pionki poddz. 161 f,
- głaz granit rapakiwi, różowy, gruboziarnisty, największy obwód 8,7m wysokość 1,4m zlokalizowany po północnej stronie torów kolejowych na wysokości zakładów drzewnych.

5.7.5. W obrębie istniejących stref i obszarów ochronnych należałoby przewidzieć utworzenie ścieżek turystycznych oraz szlaków dydaktycznych – patrz pkt 7.4.

6. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.

(Wynikające z art.87 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami i innych)

Urozmaicony, bogaty w twory natury krajobraz miasta oraz liczne dobra kultury materialnej, stwarzają bogate możliwości rozwoju turystyki i rekreacji, atrakcyjnego środowiska zamieszkania oraz budowania tożsamości regionalnej. Zainwestowanie infrastrukturalne, występowanie obiektów zabytkowych w zespołach, umożliwia podjęcie kompleksowych działań rewaloryzacyjnych, dotyczących tych obiektów i ich otoczenia.

Zagadnienia związane z opieką nad zabytkami stanowią dla samorządu miejskiego istotny obszar działania ze względu na zasób obiektów zabytkowych i ich znaczenie budujące prestiż miasta.

Celami programu opieki nad zabytkami są:

- a) konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta
- b) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
- c) wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- d) zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni
- e) wykreowanie wizerunku miasta i tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego
- f) zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych
- g) uregulowanie stanu formalno-prawnego obiektów i obszarów zabytkowych
- h) wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- i) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków
- j) tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
- k) powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
- l) przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- ł) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

7.1. Opracowania programów rewaloryzacji i rewitalizacji wynikających ze stanu zachowania zabytków wpisanych do rejestru:

- 1) Program rewaloryzacji i rewitalizacji dla zespołu urbanistycznego przemysłowego miasta.

Program odnosić się ma do przemysłowej części miast. Głównym celem programu ma być przywrócenie świetności najbardziej reprezentacyjnej części miasta.

Wybór projektów i kolejność ich realizacji w ramach programu rewitalizacji odbywa się w oparciu o kryteria:

- wartości historycznej
- znaczenia dla stymulowania turystyki i rozwoju gospodarczego
- wartości dla kultury lokalnej
- możliwości finansowych podmiotów uczestniczących w programie

Planowane działania w sferze ochrony zabytków na obszarze rewitalizowanym:

- zachowanie: istniejącej sieci ulicznej oraz układów kwartałów, historycznych podziałów działek, budynków pozostających w ewidencji konserwatorskiej.
- odtworzenie: historycznej linii zabudowy.

2) Program rewaloryzacji i rewitalizacji dla zespołu przemysłowego. Program obejmować ma: pozostałości po zakładzie prochu i amunicji

Głównym celem programu ma być przywrócenie świetności dawnym obiektom przemysłowym, wykorzystanie ich jako materiału dydaktycznego, a w konsekwencji utworzenie z nich jednej z głównych atrakcji turystycznych zarówno miasta jak i regionu.

Planowane działania w sferze ochrony zabytków na czterech strefach rewitalizowanych:

Pierwsza strefa znajduje się na zapleczu ulic Zwycięstwa, Zwoleńskiej Kościuszki i Dalekiej - zachowanie istniejących elementów starej architektury

Druga strefa ograniczona ulicami Kolejową, Zwoleńską, Wspólną, Fabryczną - zachowanie istniejących elementów architektury na obrzeżach doliny

Trzecia strefa to obręb ulic Wspólnej, Spacerowej, Fabrycznej i Polnej obejmuje tereny zieleni nadrzecznej

Czwarta strefa to dolina rzeki Zagożdżonki

Lokalne Programy Rewitalizacji są dokumentami niezbędnymi do ubiegania się o dofinansowanie, ze środków Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego, projektów w zakresie rewitalizacji. Potwierdzają one, że zgłaszane projekty są działaniami zaplanowanymi im wynikają z planów rozwoju miasta.

Każdy projekt ubiegający się o wsparcie musi wynikać z Programu Rewitalizacji czyli musi zostać wpisany do programu, a jego realizacja musi zostać uzasadniona i określona w czasie.

7.2. Ewidencja obiektów zabytkowych gminy miasta Pionki.

Gmina i miasto Pionki posiada ewidencję obiektów zabytkowych w postaci zbioru kart katalogowych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz dla obiektów zabytkowych nie wpisanych do rejestru zabytków.

7.3. Wykaz obiektów stanowiących dobro kultury przewidzianych do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków.

Spis obiektów przewidzianych przez Konserwatora Zabytków do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków.

Obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków:

- Budynek dawnej Powiatowej Kasy Chorych
- Legionówka przy ul 15 Stycznia
- Willa z 1925 roku dyrektora fabryki prochu
- Dworzec PKP Pionki Główne
- Cmentarz mogiły żołnierzy września partyzantów oraz pomordowanych w latach 1939-1945 przy ulicy Kozienickiej
- krzyż w miejscu egzekucji w latach 1940-1944
- budynek dawnego Kasyna Urzędniczego
- tzw. Stara Poczta

Propozycje wpisu do rejestru wynikające z opracowania w ramach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Pionki

7.4. Określenie zasobów zabytków i obszarów, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów itp.

W chwili obecnej na terenie miasta funkcjonują trzy piesze szlaki turystyczne:

Należy rozważyć możliwość rozszerzenia istniejących na terenie miasta ścieżek rowerowych jako systemu obsługującego całe miasto. Rozszerzenie sieci dróg rowerowych na terenie miasta przyczyni się do promocji zdrowego stylu życia, bardziej odpowiadającemu ekologii, będzie sprzyjał kreowaniu rozwoju turystyki oraz odciążą system komunikacyjny. Wprowadzenie, jako alternatywnej, komunikacji rowerowej podnosi również atrakcyjność miasta, zarówno dla jego mieszkańców jak i przybywających turystów. System szlaków i dróg rowerowych nie powinien być prowadzony po drogach podstawowych.

Wykorzystując walory przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowe, w celu ich pełnego wyeksponowania należy przyjąć:

- a) udostępnienie szlaku turystycznego (jako ciągu pieszego, równoległego do trasy rowerowej)
- b) stworzenie szlaku turystycznego w otulinie Puszczy Kozienickiej
- c) wprowadzenie ścieżek rowerowych obsługujących całe miasto
- d) wykorzystanie walorów bulwaru prowadzącego wzdłuż Zagożdżonki.
- e) wykorzystanie walorów Zagożdżonki i Stawu Górnego, że stanowi ośnię miasta do reaktywowania szlaku wodnego
- f) zagospodarowanie terenów leśnych i terenów łkowych jako szlaku turystycznego i ścieżki dydaktycznej bazującej na miejscowej faunie i florze.

7.5. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartymi w pkt 5

Patrz tabela nr 1

8. Podział na obszary, projekty, zadania.

Zasięg terytorialny programu dotyczy historycznego centrum miasta oraz dwóch obiektów objętych ścisłą ochroną konserwatorską.

W ramach poszczególnych zadań operacyjnych podjęte zostaną niżej wymienione działania szczegółowe – tabela nr 2.

9. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest rada miejska. Realizacja założeń programu odbywać się będzie poprzez efekty działań władz miasta w celu osiągnięcia założeń określonych w programie.

Dostępne instrumentarium, służące do realizacji założeń programu, w dużej mierze wynika z obowiązujących przepisów prawnych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno-ekonomicznych.

Wprowadzenie w życie poszczególnych rodzajów instrumentów zobowiązuje zarówno władze miasta jak i jej społeczeństwo do wzmocnienia konkretnych działań w różnych sferach działalności:

- a) zdobycie poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną środowiska kulturowego
 - nawiązanie współpracy między miastami o podobnych problemach związanych z ochroną środowiska kulturowego
 - wykorzystanie regionalnych programów dotyczących ochrony środowiska kulturowego województwa dla realizacji lokalnego programu opieki nad zabytkami
- b) nawiązanie współpracy z sąsiednimi samorządami w celu prowadzenia wspólnej polityki związanej z ochroną środowiska kulturowego
 - tworzenie opracowań planistycznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowiska kulturowego
 - pozyskiwanie z wszelkich dostępnych źródeł środków finansowych dla realizacji programu
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną i opieką nad zabytkami

9.1. Instrumenty prawne:

- a) wynikające z przepisów ustawowych dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków
- b) wynikające z przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych
- c) zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- d) wynikające z wnioskowanego w programie parku kulturowego
- e) wynikające z wnioskowanego w programie planu rewaloryzacji i rewitalizacji centrum miejskiego
- f) wynikające z programów określających politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

9.2. Instrumenty koordynacji:

- a) programy prac konserwatorskich
- b) programy ochrony środowiska przyrodniczego
- c) programy rozwoju infrastruktury (np. komunikacyjnej)
- d) plany rozwoju lokalnego
- e) plany rewitalizacji
- f) studia i analizy
- g) plany rewitalizacji
- h) współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi
- i) współpraca z diecezją koszalińską w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami

9.3. Instrumenty finansowe:

- a) dotacje
- b) subwencje
- c) dofinansowania
- d) nagrody
- e) zbiórki społeczne
- f) programy operacyjne

9.4. Instrumenty społeczne

- a) edukacja kulturowa
- b) informacja
- c) współpraca
- d) współdziałanie (np. z organizacjami społecznymi)
- e) wzbogacona oferta miejsc pracy i innych działań (np. prowadzących do przeciwdziałania bezrobociu)

9.5. Instrumenty kontrolne

- a) aktualizacja bazy danych dotyczących stanów zachowania obiektów zabytkowych (w ramach ewidencji zabytków)
- b) monitoring stanu środowiska kulturowego

10. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Z ustawowych zapisów wynika obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Ocena stopnia realizacji przeprowadzana jest przez radę gminy (przy ewentualnym udziale Konserwatora Zabytków).

Dla potrzeb dokonania oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami niezbędne jest prowadzenie monitoringu wybranych wskaźników i wyników działań podejmowanych w związku z realizacją poszczególnych celów określonych w tym programie.

1. Dla oceny realizacji celu p.n.: włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju:
 - a) przeanalizowanie ilości wykonanych raportów i analiz
 - b) określenie ilości przeprowadzonych kontroli utrzymania i sposobu użytkowania obiektów i zespołów zabytkowych
 - c) przeanalizowanie ilości i konsekwencji spotkań z przedstawicielami służb konserwatorskich
 - d) ocena stopnia rozpoznania możliwości utworzenia parku kulturowego
2. Dla oceny realizacji celu p.n.: zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania:
 - a) określenie ilości dokonanych przeglądów stanu technicznego obiektów zabytkowych
 - b) określenie ilości lustracji obiektów i zespołów zabytkowych przeprowadzonych wspólnie z urzędem ochrony zabytków
 - c) ocena stopnia zaawansowania prac prowadzących do opracowania programów rewitalizacyjnych
 - d) aktualizacja informacji dotyczących ewidencji zabytków
3. Dla oceny realizacji celu p.n.: wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego:
 - a) określenie ilości szkoleń o tematyce dotyczącej zasad ochrony konserwatorskiej obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz pozostających w ewidencji zabytków
 - b) ocena stanu utrzymania obiektów zabytkowych pozostających w gestii samorządu
 - c) określenie ilości wniosków samorządu o wprowadzenie problematyki środowiska kulturowego miasta do tematów prac dyplomowych przygotowywanych przez absolwentów wyższych uczelni
 - d) potwierdzenie faktu opracowania studiów krajobrazu kulturowego miasta
 - e) ocena stopnia zaawansowania modernizacji zieleni miejskiej
4. Dla oceny realizacji celu p.n.: zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni:
 - a) ocena stopnia zaawansowania opracowywania wspólnych zasad postępowania w ochronie środowiska przyrodniczego i kulturowego
5. Dla oceny realizacji celu p.n.: wykreowanie wizerunku miasta i tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego:
 - a) potwierdzenie opracowania programu szkoleń z zakresu edukacji kulturowej
 - b) określenie ilości przeprowadzonych zajęć szkolnych o tematyce ochrony dziedzictwa kulturowego
 - c) potwierdzenie utworzenia bazy informacji o zabytkach
 - d) analiza ilości spotkań promujących środowisko kulturowe miasta
 - e) określenie ilości spotkań muzealnych (na poziomie przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych) przeprowadzonych przez miejscowe muzeum
6. Dla oceny realizacji celu p.n.: podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych:
 - a) ocena ilości i efektów organizowanych konkursów o tematyce związanej z pojęciem „zabytki” i „środowisko kulturowe”
 - b) ocena ilości, jakości i atrakcyjności wydawnictw o tematyce związanej ze środowiskiem kulturowym miasta

- c) ocena ilości i stanu zagospodarowania istniejących i nowo wyznaczonych szlaków turystycznych
 - d) ocena stopnia wykorzystania mediów dla zaprezentowania problematyki ochrony środowiska kulturowego miasta
7. Dla oceny realizacji celu p.n.: uregulowanie stanu formalno-prawnego obiektów i zespołów zabytkowych:
- a) ocena stopnia zaawansowania regulacji stanów własnościowych
 - b) ocena stopnia aktualności ewidencji geodezyjnej dla zespołów i obiektów zabytkowych (przede wszystkim dla obszaru zespołu staromiejskiego)
8. Dla oceny realizacji celu p.n.: wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami:
- a) przedstawienie decyzji odnośnie udzielenia pomocy publicznej dla właścicieli obiektów zabytkowych w przypadku nabywania zabytku i inwestowania w nie;
 - b) dane dot. polityki informacyjnej na temat aktualnych możliwości pozyskania środków finansowych realizacji prac przy obiektach zabytkowych;
 - c) przedstawienie ilości obiektów zabytkowych wymagających przeprowadzenia prac remontowych wraz z podaniem ich niezbędnego zakresu.
 - d) podanie ilości wykonanych kart ewidencyjnych architektury i budownictwa
9. Dla oceny realizacji celu p.n. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków:
- a) potwierdzenie utworzenia miejskiego systemu informacji na temat ochrony dziedzictwa kulturowego i jego promocji
 - b) ocena stopnia zaangażowania samorządu w prowadzenie prac studialnych dla potrzeb rewitalizacji
10. Dla oceny realizacji celu p.n.: podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami:
- a) potwierdzenie opracowania i wdrożenia programu tworzenia miejsc pracy związanych z ochroną zabytków i turystycznym wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego
 - b) ocena działań związanych z zatrudnieniem w ochronie dziedzictwa kulturowego prowadzących do zmniejszenia bezrobocia
 - c) ocena systemu działań mających na celu włączenie się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne związane z zabytkami
11. Dla oceny realizacji celu p.n.: powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:
- a) potwierdzenie możliwości ogólnego udostępnienia bazy danych o zabytkach i zespołach zabytkowych na terenie gminy miejskiej
 - b) potwierdzenie faktu opracowania programu edukacji przyrodniczo-kulturowej
12. Dla oceny realizacji celu p.n.: przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych Unii Europejskiej:
- a) potwierdzenie faktu opracowania koncepcji wieloletniego finansowania programu rewitalizacji zespołu miejskiego

11. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właścicieli i użytkowników obowiązek dbania o zabytek. Wsparciem dla nich mogą być środki z budżetu Państwa lub ze specjalnie powołanych do tego funduszy, w tym funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

11.1. Krajowym programem, który wspiera inicjatywy kulturalne jest „Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013” (strona internetowa: www.mk.gov.pl). Wśród różnorodnych programów operacyjnych znajdują się dwa, wspierające finansowo programy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego:

- a) program operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych”
- b) program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”

11.1.1. Celem programu „Rozwój inicjatyw lokalnych” jest wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, stwarzanie warunków do rozwoju twórczości oraz pobudzanie kulturalnych inicjatyw lokalnych. W ramach programu wspierane są wszystkie niskobudżetowe zadania z zakresu:

a) Upowszechniania kultury

Edukacji kulturalnej

Promocji twórczości

Ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego

Inwestycji oraz zakupu wyposażenia

Uprawnionymi wnioskodawcami mogą być:

- a) państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe
- b) jednostki samorządu terytorialnego
- c) publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne
- d) organizacje pozarządowe dla których prowadzenie działalności kulturalnej jest podstawowym celem statutowym
- e) kościoły (parafie i związki wyznaniowe)
- f) przedsiębiorcy działający w sferze kultury
- g) archiwa państwowe

11.1.2. Celem programu „Dziedzictwo kulturowe” jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych, tzn.

- a) poprawa stanu zachowania zabytków
- b) zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym również archeologicznego)
- c) kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na inne cele aniżeli kulturalne
- d) zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych
- e) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji
- f) zabezpieczenie zabytków przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego

Cele programu realizowane są przez dwa priorytety:

Priorytet 1 – Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych

Priorytet 2 – Rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

- a) rewitalizacja historycznych obszarów miejskich
- b) ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego wsi
- c) rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja modernizacja i adaptacja na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów
- d) rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego
- e) rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja i ochrona miejsc pamięci i martyrologii
- f) konserwacja zabytków ruchomych (nie wchodzących w skład zasobów muzealnych)
- g) dokumentowanie zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja)

- h) zabezpieczenie przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem za granicę zabytków nieruchomych i ruchomych
- i) ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego
- j) rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich znajdujących się poza granicami kraju

Uprawnieni wnioskodawcy:

- a) jednostki samorządu terytorialnego, realizujące zadania na własną rzecz lub na rzecz instytucji nie będących instytucjami kultury
- b) organizacje pozarządowe, za wyjątkiem działających w sferze kultury
- c) prywatni właściciele lub posiadacze zabytków
- d) podmioty prowadzące działalność gospodarczą
- e) państwowe instytucje kultury realizujące wybrane zadania (informacje ze strony: www.mk.gov.pl)

11.2. „Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” wspiera inicjatywy na rzecz ochrony środowiska, promujące zrównoważony rozwój.

Wśród priorytetów znajdują się m.in.:

- a) ochrona przyrody i krajobrazu
- b) rekonstrukcja parków
- c) prowadzenie prac leczniczo-pielęgnacyjnych
- d) zalesienie gruntów porolnych i rolniczo -nieużytecznych
- e) zakładanie nowych parków oraz enklaw zieleni
- f) promocja i edukacja ekologiczna.
- g) programy międzydziedzinowe i pozostałe zadania ochrony Środowiska.

(informacje: www.wfosigw.lodz.pl)

11.3. Funduszem wspierającym rozwój gospodarki mieszkaniowej jest Krajowy Fundusz Mieszkaniowy. Został powołany do realizacji zadań wynikających z polityki państwa w zakresie gospodarki mieszkaniowej oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

(informacje: www.bgk.com.pl/fundusze/kfm/)

11.4. Fundusze Generalnego Konserwatora Zabytków.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami reguluje tryb, zakres i rodzaj dotacji udzielanych z budżetu Skarbu Państwa za pośrednictwem GKZ bądź WKZ.

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub jednostka organizacyjna będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych (Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Dz.U. Nr 162, z dnia 17 września 2003r.7, art. 73).

11.5. „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego” (fundusze zarządzane przez Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego). W latach 2007-2013 przyznane zostaną Polsce nowe środki, rozdysponowywane, nie w ramach ZPORR, ale na poziomie regionalnym. Za priorytet uznaje się wspieranie kompleksowych projektów rewitalizacji małych i średnich miast (strona internetowa: www.zporr.gov.pl).

11.6. Programem wspierającym projekty rewitalizacyjne jest Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Dla sektora kultury ważny jest Mechanizm Finansowy EOG, który jako jeden z obszarów priorytetowych dla finansowania projektów wymienia ochronę kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny, i odnowę miast.

Celem priorytetu jest zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach.

Aneksy wymieniają następujące projekty:

- a) rewitalizacja, konserwacja, renowacja modernizacja i adaptacja historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem

rewitalizacja historycznych obszarów miejskich

rewitalizacja obiektów przemysłowych

renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii

budowa i rozbudowa publicznych instytucji kultury

budowa, rozbudowa, adaptacja infrastruktury kulturowej

kompleksowe programy konserwacji zbiorów zabytków ruchomych oraz konserwacja i digitalizacja zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów

tworzenie systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki

O środki ubiegać się mogą: Ministerstwo Kultury, jednostki samorządu terytorialnego, związki i porozumienia jednostek samorządu, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, kościoły, związki wyznaniowe.) (informacje: www.mk.gov.pl/ oraz www.mgip.gov.pl)

11.7 Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa

Zadania statutowe Rady to:

- a) opieka nad miejscami walk i męczeństwa,
- b) upamiętnianie faktów, wydarzeń i postaci związanych z walką,
- c) organizowanie obchodów rocznic wydarzeń związanych z walką i męczeństwem,
- d) inicjowanie wydawnictw i wystaw popularyzujących miejsca i osoby związane z walkami i męczeństwem,
- e) organizowanie i sprawowanie opieki nad miejscami i obiektami pamięci narodowej, szczególnie nad cmentarzami wojennymi w Polsce i za granicą a także nad muzeami - miejscami pamięci.

O środki na realizację celów statutowych Rady mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, związki i porozumienia jednostek samorządu, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, kościoły, związki wyznaniowe).

Tabela nr 1

Priorytety gminnego programu	Cele strategiczne	Cel operacyjny	Spodziewane efekty
1.	2.	3.	4.
1. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenia uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta	1. Stworzenie gminnego systemu ochrony dziedzictwa narodowego	1. Zapewnienie warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie. 2. Zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku. 3. Udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków. 4. Kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków. 5. Uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.	1. Powstrzymanie degradacji obszarów o najwyższych wartościach kulturowych, historycznych, środowiskowych i przestrzennych w mieście. 2. Posiadanie i aktualizacja danych o stanie zachowania i użytkowania zabytków. 3. Ścisła współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz państwowym nadzorem budowlanym w ramach opieki nad zabytkami miasta (w celu zapewnienia dobrego stanu utrzymania).
2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	1. Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych i form usługowych w obiektach zabytkowych. 2. Poprawa stanu układu przestrzennego centrum miasta. 3. Monitorowanie (stanu zachowania i sposobu użytkowania) dóbr kultury 4. Zaangażowanie sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego.	1. Opracowanie i realizacja programu i planu rewitalizacji historycznych obszarów. 2. Opracowanie i realizacja programu i planu rewitalizacji zespołów przemysłowych 3. Współpraca z użytkownikami i właścicielami budynków zabytkowych mająca na celu poprawę stanu zachowania i utrzymania substancji mieszkaniowej. 1. Zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowywania obiektów zabytkowych. 2. Tworzenie nowych ofert nieruchomości na obszarze miasta. 1. Współpraca z rządowymi służbami ochrony zabytków. 2. Sukcesywna weryfikacja obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji.	1. Poprawa stanu zabytkowej substancji miasta. 2. Zminimalizowanie elementów dysharmonizujących przestrzeń miejską. 3. Ożyw i podniesienie atrakcyjności tych zespołów, a tym samym i samych całego miasta. 4. Przydanie im walorów poznawczych i edukacyjnych. 1. Zaangażowanie mieszkańców miasta w działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego. 2. Uzyskanie powszechnej akceptacji dla działań służących ochronie zabytków. 1. Poprawa warunków zamieszkania w obrębie miasta 2. Poprawienie atrakcyjności miasta 1. Wzbogacenie oferty miasta, podniesienie jego atrakcyjności. 2. Poprawa stanu technicznego zabytkowych nieruchomości. 1. Pozyskanie dodatkowych partnerów w ochronie dziedzictwa kulturowego.

3. Wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.	1. Rewaloryzacja i rewitalizacja miasta 2. Rewaloryzacja i rewitalizacja zabytkowych form przemysłowych 3. Uwzględnianie w zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej elementów krajobrazu kulturowego, powiązań widokowych i przywrócenie rangi dominantom.	1. Zwiększenie zakresu działań konserwatorskich w mieście ukierunkowanych na otoczenie zabytków. 2. Promocja dobrych wzorów działań w obrębie zespołu miejskiego. 3. Określenie zakresu dopuszczalnych funkcji użytkowych dla obiektów zabytkowych jako ofert inwestycyjnych. 4. Wymiana lub przebudowa (sukcesywna) obiektów dysharmonizujących znajdujących się w mieście 1. Zwiększenie zakresu działań konserwatorskich. 2. Promocja działań rewaloryzacyjnych równoznaczna z promocją miasta. 1. Przywracanie historycznych wartości układu urbanistycznego. 2. Zapobieganie wprowadzaniu chaotycznej zabudowy.	1. Kompleksowa rewitalizacja obiektów i przestrzeni zabytkowych w mieście. 2. Zwiększenie atrakcyjności miejsca zamieszkania i wypoczynku. 1. Uświadamianie użytkownikom (właścicielom) zabytków konieczności pozytywnych działań wobec tych obiektów i efektów tych działań. 1. Pozyskanie (zainteresowanie) inwestorów poszukujących bazy lokalowej dla prowadzonej działalności. 1. Poprawa estetyki miasta 2. Nawiązanie do historycznie ukształtowanych powiązań przestrzennych. 1. Kompleksowa rewitalizacja i rewaloryzacja przestrzeni związanej z założeniami przemysłowymi 2. Zwiększenie atrakcyjności poszczególnych miejsc -zwiększona ilość turystów. 1. Odtworzenie części historycznego rozplanowania i respektowanie zachowanych historycznych rozwiązań przestrzennych. 1. Uzupełnienie zabudowy miejskiej
4. Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni.	1. Realizacja ochrony zabytków wespół z ochroną przyrody i krajobrazu.	1. Integracja środowiska przyrodniczego i kulturowego w zagospodarowaniu przestrzeni. 2. Rozszerzenie pola ochrony na dobra kultury i natury odpowiednio do tendencji europejskich i światowych.	1. Oddziaływanie walorów przyrodniczych i kulturowych w przestrzeni miasta. 2. Adaptacja zasad ochrony przyrody i dóbr kultury. 1. Dostosowanie zasad działania do metod wypracowanych w Unii Europejskiej.
5. Wykreowanie wizerunku miasta i tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.	1. Promocja miasta wykorzystująca jego wyjątkowość z bogactwem zasobów środowiska kulturowego. 2. Wprowadzanie zasad partnerstwa i współodpowiedzialności mieszkańców za zachowanie dziedzictwa kulturowego.	1. Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych miasta. 2. Nawiązanie w nowych realizacjach do lokalnych tradycji (w odniesieniu do zabudowy i stosowanych materiałów). 3. Długofalowa akcja edukacyjna i promocyjna z udziałem lokalnych fundacji i organizacji. 1. Opracowanie programu informacyjnego we współdziałaniu ze środowiskiem lokalnym. 2. Kształcenie i edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych na rzecz ochrony zabytków. 3. Nagradzanie prawidłowych zachowań wobec zabytków.	1. Uzmysławianie wartości wyjątkowego środowiska kulturowego będącego śladem historii tego terenu. 2. Przedstawianie dziedzictwa jako elementu stanowiącego o niepowtarzalności miasta. 1. Nawiązanie we współczesnych realizacjach do lokalnych tradycji budowlanych. 1. Uświadamianie mieszkańcom miasta potrzeby poszanowania i sprawowania opieki nad dziedzictwem kulturowym. 1. Uzyskanie partnerów dla ochrony środowiska kulturowego. 1. Wzrost świadomości i poparcia dla działań związanych z ochroną zabytków. 2. Wzrost zainteresowania ochroną zabytków.

6. Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.	1. Wykorzystanie zabytków dla promocji produktu turystycznego. 2. Organizowanie działań propagujących dziedzictwo kulturowe.	1. Stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych dla zabytków miasta. 2. Wykorzystanie obiektów zabytkowych (stanowiących własność samorządu) na cele obsługi ruchu turystycznego. 3. Wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych miasta w tworzeniu oferty turystycznej. 4. Wyznaczenie tras turystycznych i dydaktycznych (pieszych i rowerowych) wykorzystujących walory miasta. 5. Promowanie wydawnictw prezentujących środowisko kulturowe i przyrodnicze miasta. 1. Ogłaszanie konkursów o tematyce dziedzictwa kulturowego. 2. Przyznawanie nagród za najlepsze zachowania wobec zabytków. 3. Wykorzystanie mediów do popularyzacji zasobów kulturowych.	1. Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym miasta i jego zasobach zabytkowych. 2. Stworzenie możliwości wykorzystania informacji do celów naukowych i promocyjnych. 1. Wzrost atrakcyjności i wielofunkcyjności obiektów zabytkowych. 2. Zwiększenie bazy lokalowej do obsługi ruchu turystycznego. 1. Stworzenie różnych form wypoczynku uwzględniającego walory kulturowo-przyrodnicze. 1. Opracowanie szlaków pozwalających zapoznać się z walorami przyrodniczymi i kulturowymi miasta. 1. Powstanie materiałów informacyjnych dla promocji miasta w kraju i Unii europejskiej. 1. Pogłębianie wiadomości o zabytkach i walorach kulturowych miasta oraz z zakresu ochrony zabytków. 1. Propagowanie właściwych zachowań wobec zabytków. 2. Pozyskiwanie nowych zainteresowanych działaniami wobec zabytków. 1. Tworzenie akceptacji dla idei ochrony dziedzictwa kulturowego.
7. Uregulowanie stanu formalno-prawnego obiektów i obszarów zabytkowych.	1. Rozstrzygnięcie spraw własnościowych – niezbędnych przy wszelakich inwestycjach.	1. Inwentaryzacja działek i zabudowań w mieście 2. Wykonanie opracowań geodezyjnych (ewidencyjnych). 3. Przeprowadzenie sądowych regulacji własnościowych.	1. Aktualne dane dotyczące stanu własnościowego. 1. Stworzenie bazy aktualnych materiałów ewidencyjnych. 2. Uregulowanie stanu prawnego działek w zakresie stosunków własnościowych 3. Wykorzystanie danych przy prowadzeniu działań rewitalizacyjnych na zabytkowych obszarach.
8. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.	1. Opracowanie programu wspomagania finansowego długofalowych działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. 2. Określanie zasad partnerstwa publiczno-prywatnego i sektora przedsiębiorstw działających w obszarze dziedzictwa kulturowego.	1. Finansowe wspieranie działalności skierowanej na ochronę zabytków przez osoby prywatne i fundacje. 2. Podejmowanie inicjatyw zmierzających do pozyskania środków zewnętrznych. 1. Finansowanie wybranych opracowań badawczych i dokumentacji w zagrożonych obiektach (ważnych dla miasta).	1. Dodatkowe źródła nakładów na rewitalizację obszarów i obiektów zabytkowych. 1. Środki resortu kultury – dofinansowanie rewitalizacji obiektów wpisanych do rejestru zabytków. 2. Środki z programów bilateralnych rządu. 3. Środki samorządu województwa na rewitalizację obszarów zabytkowych. Środki z pomocowych funduszy unijnych. 4. Środki z funduszy inwestycyjnych wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa. 1. Tworzenie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych związanych z działaniami rewaloryzacyjnymi. 2. Powiązanie przedsiębiorców z obszarem (zespołem) rewitalizowanym.

9. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konflikto- we związane z wykorzystaniem tych zabytków.	1. Opracowanie metod i zasad zarządzania dziedzictwem kulturowym na terenie miasta.	1. Opracowanie (z udziałem społecznym) planu zagospodarowania przestrzennego i rewitalizacji miasta.	1. Opracowanie zasad odpowiedzialności wszystkich zainteresowanych użytkowaniem i ochroną obiektów zabytków. 2. Wspieranie lokalnych działań dla ochrony i utrzymania obiektów zabytkowych. 3. Włączenie ochrony dziedzictwa kulturowego w obszar działań samorządu.
10. Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	1. Podniesieni rangi zabytków w rozwoju gospodarczym. 2. Tworzenie atrakcyjnych ofert dla działań rewaloryzacyjnych. 3. Wspieranie zaplanowanych prac modernizacyjnych w historycznym centrum. 4. Nawiązanie współpracy z organizacjami propagującymi stosowanie tradycyjnych technik w odnowie zabytków. 5. Kształcenie osób zatrudnionych w ochronie dziedzictwa kulturowego.	1. Finansowe i organizacyjne wspieranie prac modernizacyjnych i związanych z właściwym utrzymaniem obiektów zabytkowych.	1. Różnorakie wykorzystanie środków finansowych na ratowanie zabytków. 2. Zwiększenie akceptacji społecznej dla prac rewitalizacyjnych. 3. Zwiększenie miejsc pracy w obsłudze ruchu turystycznego 1. Przyciągnięcie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. 2. Ułatwienie (dzięki samorządom) w pozyskiwaniu do adaptacji obiektów zabytkowych. 1. Realizacja „Lokalnego Planu Rewitalizacji Obszarów Miejskich”. 2. Wspieranie interwencyjnych prac zabezpieczających i prac ratowniczych. 1. Reaktywacja na rynku zanikających rzemiosł i zawodów. 1. Podniesienie poziomu wyszkolenia pracowników samorządowych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.
11. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.	1. Wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie przedszkoli i szkół. gimnazjalnych. 2. Zwiększenie wiedzy o mieście w kraju i zagranicą. 3. Prowadzenie szkoleń na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.	1. Opracowanie programu nauczania wykorzystującego środowisko kulturowe do wzmacniania poczucia tożsamości i więzi z miastem. 1. Utworzenie bazy danych o niematerialnych zabytkach miasta.	1. Podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi w celu realizacji przy- swajania i ochrony dziedzictwa kulturowego. 1. Pozyskanie materialnych pamiątek dotyczących historii miasta. 2. Nawiązanie współpracy z dawnymi mieszkańcami. 3. Możliwość większego zainteresowania miastem inwestorów zewnętrznych.
12. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania na opiekę nad zabytkami funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	1. Opracowanie programu wspomagania finansowego działań na rzecz dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem programów celowych Unii. 2. Współpraca z samorządem województwa w tworzeniu warunków partnerstwa w strukturach unijnych wyspecjalizowanych w ochronie środowiska kulturowego.		
13. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju			

Tabele nr 2

Dla realizacji celu:

1. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu, dotyczących opieki nad zabytkami, jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta

1.1.1 Zapewnienie warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie.	1. Przyjęcie przez Radę Miasta Gminnego Programu Ochrony zabytków oraz okresowe monitorowanie jego realizacji. 2. Coroczna aktualizacja planu ochrony zabytków na wypadek zagrożeń. 3. Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków. 4. Bieżąca współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
1.1.2. Zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków	1. Zawieranie w umowach sprzedaży, dzierżawy zabytków nieruchomości warunków nakładających obowiązek przeprowadzenia niezbędnych prac konserwatorskich.
1.1.3. Udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków	1. Opracowanie zasad postępowania wobec niszczonych (i degradowanych niewłaściwym użytkowaniem) obiektów zabytkowych
1.1.4. Kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków	1. Coroczna kontrola stanu technicznego zabytków i sporządzenie oceny stanu ich zachowania 2. Coroczna kontrola sposobu zagospodarowania zabytku. 3. Okresowa kontrola (nie rzadziej niż 1 x na 5 lat) stanu technicznej przydatności budynku i instalacji budynku 4. Kontrola właściwego oznakowania zabytków.
1.1.5. Uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska	1. Ujęcie w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów o ochronie zabytków i obszarów kulturowych

Dla realizacji celu:

1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania:

2.1.1 Opracowanie i realizacja programu i planu rewitalizacji Miasta Pionki	1. Prace studialne i konkursowe mające na celu ustalenie warunków dla uzupełniającej zabudowy terenów śródmiejskich oraz warunków dla przebudowy i ew. rozbudowy obiektów istniejących. 2. Uatrakcyjnienie i ożywienie miasta poprzez wykreowanie nowej przestrzeni publicznej służącej prezentowaniu i promowaniu kultury i dziedzictwa kulturowego 3. Wykorzystanie sztuki publicznej w rewitalizacji miasta, szczególnie w obszarze nad rzeką Zagożdżonką
2.1.2. Opracowanie i realizacja programu i planu rewitalizacji wybranych obszarów ochrony konserwatorskiej	1. Zebranie kompletnej dokumentacji przygotowującej do opracowania programu rewitalizacji obszarów chronionych 2. Prace studialne i projektowe związane z rewitalizacją Stawu Górnego 3. Prace studialne i projektowe oraz inne niezbędne opracowania związane z rewitalizacją doliny rzeki Zagożdżonki
2.1.3. Współpraca z użytkownikami i właścicielami budynków zabytkowych mająca na celu poprawę stanu zachowania i utrzymania substancji mieszkaniowej.	1. Współorganizacja lub uczestnictwo w szkoleniach (użytkowników i właścicieli budynków zabytkowych) dotyczących procedur prawnych związanych z finansowaniem zabytków, konserwacji, możliwości i sposobów aplikowania o środki na zabytki. Np. aplikowanie o dofinansowanie szkoleń z Europejskiego Funduszu Społecznego 2. Organizowanie cyklicznych spotkań służb ochrony zabytków z właścicielami, użytkownikami obiektów zabytkowych oraz z przedstawicielami samorządu 3. Doradztwo i pomoc Miasta w postępowaniach związanych z pozyskaniem funduszy zewnętrznych

2.2.1. Prowadzenie działań sanacyjnych w obrębie miasta	1. Organizacja konkursów związanych z zagospodarowaniem, bądź rewaloryzacją cennych kulturowo obszarów w obrębie układu miasta.
2.2.2 Zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych	1. Przeprowadzenie analizy możliwości prawnych, fiskalnych i innych, które pozwolą Gminie Pionki skutecznie zachęcać sektor prywatny do zagospodarowania obiektów zabytkowych
2.2.3. Tworzenie nowych ofert nieruchomości na obszarze miasta	1. Opracowanie specjalnej oferty nieruchomości miejskich przeznaczonych do sprzedaży inwestorom, którzy są zainteresowani działaniem w obrębie miasta. 2. Opracowanie analiz zmierzających do odtworzenia zabudowy, w celu określenia wymogów konserwatorskich, niezbędnych przy podejmowaniu przez inwestorów decyzji o nabyciu nieruchomości”
2.3.1. Współpraca z rządowymi służbami ochrony zabytków	1. Uzgodnienie wspólnych działań związanych z uświadamianiem prawnym właścicieli obiektów zabytkowych jak i uczestnictwo w dokonywanych przeglądów obiektów zabytkowych, 2. Przeprowadzenie przeglądów obiektów zabytkowych oraz opracowanie stosownych wniosków i planu działań.
2.3.2. Sukcesywna weryfikacja obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji.	1. Aktualizowanie gminnej ewidencji zabytków. 2. Uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków w przypadku wyłonienia w wyniku różnych opracowań nowych obiektów

Dla realizacji celu:

3. Wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazowych

3.1.1. Zwiększenie zakresu działań konserwatorskich w mieście, ukierunkowanych na otoczenie zabytku.	1. Opracowanie studiów i projektów dotyczących modernizacji zieleni miejskiej, nawierzchni czy elementów małej architektury wpływającej na specyficzny klimat miasta
3.1.2. Promocja dobrych wzorów działań w obrębie miasta	1. Rewitalizacja poprzez sztukę publiczną 2. Wykreowanie publicznego miejsca w mieście dla prezentacji kultury i dziedzictwa kulturowego
3.1.3. Określenie zakresu dopuszczalnych funkcji użytkowych dla obiektów zabytkowych jako ofert inwestycyjnych	1. Analiza programów użytkowych dla obiektów zabytkowych 2. Przygotowanie wariantowych programów użytkowych dla obiektów zabytkowych, uwzględniających zamierzenie ich właścicieli i użytkowników
3.2.1. Zwiększenie zakresu działań konserwatorskich	1. Opracowanie dokumentów (m.in. studiów wykonalności, koncepcji, projektów) przygotowujących do rewaloryzacji zabytków przemysłu i techniki
3.2.2. Promocja działań rewaloryzacyjnych równoznaczna z promocją miasta.	1. Uczestnictwo w konferencjach i seminariach dotyczących rewaloryzacji, 2. Informowanie o działaniach rewaloryzacyjnych poprzez strony internetowe, media itp., udział w unijnych projektach miękkich powiązanych tematycznie 3. Współpraca z uczelniami wyższymi polegająca na wprowadzeniu problematyki środowiska kulturowego miasta do tematów prac dyplomowych
3.3.1. Przywracanie historycznych wartości układu urbanistycznego	
3.3.2. Zapobieganie wprowadzaniu chaotycznej zabudowy, na terenie miasta	1. Ujęcie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwarunkowań dotyczących obiektów zabytkowych w zakresie ich rewaloryzacji i modernizacji

Dla realizacji celu:

4. Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni.

4.1.1. Integracja środowiska przyrodniczego i kulturowego w zagospodarowaniu przestrzeni	1. Rewitalizacja doliny rzeki Zagożdżonki oraz Stawu Górnego 2. Rewitalizacja Otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego 3. Rekonstrukcja osiedli mieszkaniowych „za torami i za stawem”. 4. Rewitalizacja miejsc pamięci narodowej
4.1.2. Rozszerzenie pola ochrony na dobra kultury i natury odpowiednio do tendencji europejskich i światowych.	1. Wprowadzenie zadań wynikających z Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami do polityk sektorowych 2. Dążenie do oznakowanie wszystkich zabytków i umieszczania w ich bezpośrednim otoczeniu tablic informujących o walorach kulturowych zabytku i jego prawnej ochronie.

Dla realizacji celu:

5. Wykreowanie wizerunku miasta i tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.

5.1.1. Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych miasta.	1. Coroczna organizacja „Dni Pionek”, i innych imprez dotyczące rocznic historycznych 2. Wykreowanie publicznej przestrzeni służącej prezentacji dziedzictwa kulturowego Miasta 3. Podkreślanie militarnych tradycji miasta – stworzenie na bazie „wojskowej historii miasta” produktu turystycznego.
5.1.2. Nawiązanie w nowych realizacjach do lokalnych tradycji (w odniesieniu do zabudowy i stosowanych materiałów)	1. Utworzenie bazy danych o środowisku kulturowym Pionek, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych wartości i tradycji mających wpływ na kształtowanie przestrzeni
5.1.3. Długofalowa akcja edukacyjna i promocyjna z udziałem lokalnych fundacji i organizacji.	1. Ogłoszenia otwartego konkursu ofert 2. W działaniach promocyjnych miasta wykorzystać walory kulturowe oraz zainteresowanymi organizacjami i fundacjami 3. Organizacja imprez i spotkań dotyczących rocznic historycznych, szczególnych dziejów historii Miasta 4. Inicjowanie specjalnych wystaw poświęconych np. poszczególnym obiektom, etapom historii miasta, architektom mającym wpływ na wygląd miasta i ważnym postaciom dla Pionek
5.2.1. Opracowanie programu informacyjnego we współdziałaniu ze środowiskiem lokalnym	1. Analiza dostępnych aktualnie informacji dotyczących dziedzictwa kulturowego, określenie elementów systemu informacji wymagających uzupełnienia bądź modernizacji a także elementów które należałoby wprowadzić. 2. Zwiększanie ilości i wyeksponowanie informacji dla turystów na temat znajdujących w Pionkach obiektów zabytkowych i kulturowych
5.2.2. Kształcenie i edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych na rzecz ochrony zabytków	1. Organizacja konkursów w szkołach. 2. Edukacyjne programy realizowane w szkołach. 3. Edukacja i kształcenie poprzez instrumenty kultury 4. Programy w lokalnym radio dotyczące dziedzictwa kulturowego regionu oraz ochrony zabytków m.in. pogadanki 5. Utworzenie na stronie miasta kompletnej bazy informacji o lokalnych zabytkach i walorach kulturowych

Dla realizacji celu:

6. Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

6.1.1. Stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych dla zabytków miasta	1. Zebranie kompletnych materiałów dotyczących zabytków miasta. 2. Zlecenie opracowania specjalnego interface dla bazy, która będzie umieszczona na wszystkich oficjalnych stronach internetowych Miasta 3. Utworzenie bazy.
6.1.2. Wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele obsługi ruchu turystycznego	1. Prace studialne zmierzające do lepszego zagospodarowania zabytków.
6.1.3. Wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych miasta w tworzeniu oferty turystycznej	1. Zagospodarowanie doliny Zagożdżonki 2. Zespoły zabudowy działki „za torami” oraz „za stawem”
6.1.4. Wyznaczenie tras turystycznych i dydaktycznych (pieszych i rowerowych) wykorzystujących walory miasta	1. Zwiększenie ilości tras rowerowych. 2. Organizacja konkursu na pomysł na trasę dydaktyczną 3. Wyznaczenie ścieżek dydaktycznych uwzględniających walory przyrodnicze i krajobrazowe
6.1.5. Promowanie wydawnictw prezentujących środowisko kulturowe i przyrodnicze miasta	1. Uczestnictwo w unijnych projektach dotyczących tras kulturowych
6.2.1. Ogłaszanie konkursów o tematyce dziedzictwa kulturowego	
6.2.2. Wykorzystanie mediów do popularyzacji zasobów kulturowych	1. Programy w lokalnym radio, współpraca z telewizją regionalną. 2. Wykorzystanie Internetu do popularyzacji zasobów kulturowych

Dla realizacji celu:

7. Uregulowanie stanu formalno-prawnego obiektów i obszarów zabytkowych

7.1.1. Inwentaryzacja działek i zabudowań w mieście	1. Sukcesywna inwentaryzacja obiektów zabytkowych pod kątem ich stanu technicznego
7.1.2. Wykonanie opracowań geodezyjnych	

Dla realizacji celu:

8. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami

8.1.1. Finansowe wspieranie działalności skierowanej na ochronę zabytków przez osoby prywatne i fundacje	
8.1.2. Podejmowanie inicjatyw zmierzających do pozyskania środków zewnętrznych	1. Pozyskanie pełni informacji o możliwościach wykorzystania dla działań rewitalizacyjnych różnych źródeł finansowania (strukturalnych, wspólnotowych unijnych, publicznych, prywatnych)
8.2.1. Finansowanie wybranych opracowań badawczych i dokumentacji o zagrożonych obiektach (ważnych dla miasta)	1. Rozpoznanie zakresu niezbędnych potrzeb obiektów, które wymagają przeprowadzenia prac rewitalizacyjnych.

Dla realizacji celu:

9. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków

9.1.1. Opracowanie (z udziałem społecznym) planu zagospodarowania przestrzennego i rewitalizacji historycznego centrum	1. Podjęcie prac studialnych i analitycznych poprzedzających sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego i rewitalizacji historycznego centrum.
--	--

Dla realizacji celu:

10. Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

10.1.1. Finansowe i organizacyjne wspieranie prac modernizacyjnych i związanych z właściwym utrzymaniem obiektów zabytkowych	1. Opracowanie, w porozumieniu z WKZ oraz właścicielami obiektów zabytkowych, zasad postępowania oraz zakresu dopuszczalnych prac wynikających z bieżącej eksploatacji zabytków.
--	--

Dla realizacji celu:

11. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

11.1.1. Opracowanie programu nauczania wykorzystującego środowisko kulturowe do wzmacniania poczucia tożsamości i więzi z miastem	1. Wyeksponowanie i promowanie historii ze szczególnym uwzględnieniem okresu rozwoju miasta 2. Wyeksponowanie i promowanie historii przemysłu w Polsce 3. Wyeksponowanie historii przemysłu zbrojeniowego w Pionkach 4. Edukacyjne programy realizowane w szkołach. 5. Izba pamięci – muzeum Pionek
11.2.1. Utworzenie bazy danych o niematerialnych zabytkach miasta	1. Opracowanie strony poświęconej tradycjom i zwyczajom miasta i jego mieszkańców